

Tribuna școlii

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățămîntului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățămînt, Știință și Cultură

ANUL XIII (XXXIV) Nr. 280 (1366)
Sîmbătă 19 octombrie 1985

8 pagini — 2,50 lei

„Trebuie să facem totul pentru ridicarea tot mai puternică a pregătirii profesionale și generale, pentru ridicarea, în toate domeniile, a nivelului de cunoștințe al tineretului, al întregului nostru popor.”

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Iași — cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt)

PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ

ÎN ACORD CU CERINȚELE ECONOMICO-SOCIALE

DRUMUL CĂTRE PRODUCȚIE TRECE PRIN ȘCOALĂ

Județul Iași, asemeni tuturor județelor țării, a parcurs în anii socialismului, mai seamă în ultimele două decenii de război în fruntea partidului și la cirna țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, un drum de mari împliniri pe toate planurile vieții economice și spirituale. Caracteristica principală a dezvoltării economice a județului o reprezintă modernizarea și diversificarea diferitelor ramuri ale producției industriale.

Astfel, cele 46 de întreprinderi situează industria ieșeană la loc de frunte în țară. La Iași se produc azi 46,6 la sută în producția de fire și fibre sintetice, 83,8 la sută din cea de antibiotice, 38 la sută din cea de țevi de oțel, 26,3 la sută din țesăturile tip mătase etc. S-a modificat și structura industriei, dovadă faptul că față de 1965 ponderea industriei construcțiilor de mașini, electrotehnice și electronice a sporit de la 17,1 la sută la 25 la sută, au apărut ramuri noi, meserii noi etc. Dezvoltarea economică a județului a creat condiții modernizării agriculturii prin mecanizarea, chimizarea și efectuarea unor vaste lucrări de îmbunătățiri funciare. În cincinalul 1986—1990 producția globală agricolă a județului va crește cu 40 la sută. Construcțiile de locuințe și de obiective social-culturale

vor înregistra, în continuare, o dezvoltare spectaculoasă. Pentru aceeași perioadă se prevede construirea în județ a 20 000 apartamente, la care se vor adăuga numeroase obiective social-culturale, grădinițe, școli, ateliere școlare etc.

Rețeaua de învățămînt liceal și profesional din județul Iași, una din principalele surse de acoperire a necesarului de forță de muncă, a fost profilată avînd în vedere structura economică a județului, precum și ponderea diferitelor ramuri. Astfel, din cele 34 de licee, 24 sînt cu profil industrial, pregătind elevi în meserii cu profil mecanic, metalurgic, construcții, agricol, chimic, industrie ușoară, prelucrarea lemnului, electronic. La acestea, adăugăm un număr de 24 de școli profesionale și 122 școli rurale în profile afiliate liceelor de bază.

Numărul liceelor și școlilor profesionale (21), diversitatea de tipuri și multitudinea de meserii ce se pregătesc în aceste unități ne dau posibilitatea să correlăm planurile de școlarizare pe perioade mai mari și de perspectivă, în func-

Prof. DOMNICA MURGOCI
inspector școlar general al județului Iași

(Continuare în pag. a 8-a)

Pentru Inspectoratul Școlar al Județului Timiș, pentru conducerile unităților noastre de învățămînt, pentru toate cadrele didactice, întreaga activitate de instruire și educare — urmărind legarea tot mai strînsă a școlii de viață, integrarea acesteia cu cercetarea și producția, dezvoltarea unei înalte conștiințe moral-politice a elevilor, viitorii oameni ai muncii — este subordonată principiului calității. În ansamblul acestei activități, un loc bine precizat îl are, în consecință, orientarea școlară și profesională, concepută și realizată ca un proces continuu, sistematic organizat în toată perioada școlarității, în așa fel încît pregătirea individuală să corespundă exigențelor societății noastre socialiste din fiecare etapă viitoare a dezvoltării sale, ridicării nivelului tehnic și calitativ al economiei naționale.

De aceea, în cadrul acestui proces se realizează o conlucrare interdisciplinară, a psihologiei, pedagogiei, fiziologiei, igienei școlare și a muncii, a sociologiei, ergonomiei, ciberneticii cu toate celelalte obiecte de învățămînt. Viziunea interdisciplinară a formării elevilor pentru muncă și viață este dictată de pregătirea unitară de cultură generală și profesională care înlesnește viitorului absolvent în-

cadrea cu bune rezultate într-o activitate social utilă. Noi considerăm că o școală își face pe deplin datoria numai atunci cînd elevii ei sînt astfel pregătiți încît potențialul lor uman — intelectual și fizic — poate fi deplin valorificat în producție, în celelalte activități sociale; deoarece sîntem conștienți că orientarea școlară și profesională a elevilor este una dintre sarcinile încredințate școlii care definește sensul, finalitatea întregului proces de învățămînt. De fapt, acționînd din acest punct de vedere, respectăm indicațiile prețioase ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de al XIII-lea Congres al partidului privind pregătirea forței de muncă: „Un rol important îl vor avea, în perioada următoarelor 15 ani, perfecționarea învățămîntului și pregătirea temeinică a forței de muncă a tineretului, a cadrelor, pentru a răspunde noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale, exigențelor științei și tehnicii moderne. Vom asigura cuprinderea întregului tîne-

Prof. VASILE BOLOG
inspector școlar general al județului Timiș

(Continuare în pag. a 8-a)

TINERETUL ȘCOLAR — O PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN MUNCA PATRIOTICĂ PE FRONTUL CAMPANIEI AGRICOLE DE TOAMNĂ

Lumină de toamnă tînără

Lîngă dărnicia pămîntului, sub cupola înaltă a acestei toamne frumoase și limpezi, tinerețea patriei — prin elevii și studenții ei — și-a arătat din nou măsura hărniciei sale. Din nou, livezile, podgoriile și holdele patriei s-au transformat, la chemarea partidului și a țării, în săli de clasă și amfiteatre în aer liber. La lecția muncii și-a hărniciei, tinerii noștri au dat și dau, în continuare, cînd scriem aceste rînduri, răspunsuri de nota 10!

În acest calificativ maxim se reflectă, pe lîngă un fierbinte patriotism, strădaniile conjugate ale părinților și dascălilor, ale tuturor educatorilor noștri, de a însufla în rîndul tinerelor generații dragostea de muncă, îndeosebi de muncă fizică, de a innobilă inimile tinere cu înaltele ei virtuți. Stringerea și punerea la adăpost, fără pierdere, a recoltei acestui an este o chestiune care ne interesează, deopotrivă, pe toți locuitorii acestui cuprîns, de orice vîrstă și profesiune am fi. Pentru că toți trăim din roadele pămîntului, toți ne hrănim cu ele, iar risipa lor, prin neculegerea la timp, nu

ne poate fi indiferentă. Cînd în miinile tinere de pionieri, de elevi și studenți creionul și pixul se schimbă cu lădițe și coșuri în care se strînge aurul știuleților de porumb ori soarele decantant în struguri, în mere, în roșii și-n alte roade ale pămîntului — este semnul cel mai distinct de hărnicie și noblețe, de încredere în fața vieții. Căci, din moși-strămoși, pe aceste binecuvîntate meleaguri, munca l-a innobilat pe om, l-a făcut puternic și mîndru. Iar oamenii harnici și gospodari au fost, sînt și vor fi, cit va dăinui lumina peste Dunăre și Carpați, așezați la rang de cînst. Este aceasta o lege a firii poporului nostru! În lumina blîndă de toamnă, văzduhul grădinilor, livezilor și holdelor patriei răsună de glasuri tinere. Dincolo de contribuția pe care și-o aduce la stringerea și punerea la adăpost a recoltei (evident, importantă și ea!), participarea elevilor și studenților la această amplă acțiune patriotică vizează un scop mult mai important — scopul educativ! Constatarea că roadele pămîntului, care ne țin în viață pe toți, nu se pot obține decît cu transpirație, cu efort

fizic! Este sensul major al participării tinerilor din școli și facultăți la campania patriotică de stringere a roadelor toamnei ca, de altfel, și participarea lor la muncă de pe Șantierul național al tineretului pentru amenajarea complexă a râului Dimbovița, deschis recent, ca și participarea lor pe atîtea alte șantiere! Un rol important îl au, desigur, în toate aceste acțiuni, cadrele didactice care îi însoțesc pe elevi și studenți. Lor le incumbă datoria de a nu fi doar simpli însoțitori, ci adevărați slujitori ai școlii, adevărați educatori, care îi supraveghează atent pe tineri, dar, în același timp, îi și determină să le urmeze exemplul prin hărnicie și comportament. Tot cadrelor didactice le revine și sarcina de mare răspundere de a tempera neastîmpărul și fervoarea, uneori exagerate, dar atît de proprii tinerilor; în același timp, de a preveni accidentele de orice fel, prin luarea tuturor măsurilor de tehnică securității muncii. Această toamnă magnifică nu trebuie cu nimic umbrită. Ea luminează cu o putere nemăsurată în inimile tinere, și avem convingerea că așa va rămîne în ele.

DIMITRIE RACHICI

Ideal de viață, ideal de inimă

După nume ai crede că-i din părțile Vrancei, din Soveja, că doar a trecut munții, prin pasul Oituzului, și s-a stabilit la Brețcu. Nu, nu-i așa. Ion Sovejan zimbăște și mă asigură în frumosu-i grai ardelenesc că și el și moșii lui sint de aici, din Brețcu, din această frumoasă comună a județului Covasna, aflată la capătul punții care, de atâta veacuri, leagă cu trântă Transilvania de Moldova.

Mă aflu în biroul primarului Ion Sovejan nu spre a afla despre rosturile comunei, despre felul cum o gospodărește, cu toate că și numai cele două premii pe județ pe care le-a obținut pentru buna gospodărire și înfrumusețare ar putea fi un bogat subiect — ci, mai ales, spre a cunoaște școala din Brețcu, munca învățătorilor și profesorilor săi pentru pregătirea acelor ce vor contribui, peste cîteva ani, la înflorirea și prosperitatea acestei localități ce va deveni în curînd urbană. Și, de asemenea, nu în ultimul rînd, despre sprijinul pe care primarul, organele locale îl dau școlii. De la început, o constatare plăcută: vorbind despre școală, primarul este, cum se spune, „la el acasă”. Cunoaște, în cele mai mici detalii, întreaga activitate școlară și extrașcolară, cunoaște personalul didactic, elevii, drumul și rezultatele absolvenților săi, cerințele prezente și viitoare ale procesului instructiv-educativ.

„Din anul 1977, de cînd sint primar — imi mărturisesc — mă conving zilnic că școala este și trebuie să fie — așa cum minunat o definea președintele țării — „principiul factor de cultură și civilizație”, și, ca atare, împreună, depunem tot efortul spre a putea răspunde

acestui deziderat”. Dintre numeroasele dovezi care atestă atenția pe care organele locale, cu deosebire primarul comunei, o acordă școlii, slujitorilor săi, mă opresc la câteva, edificatoare. Incep cu grija pentru crearea unor condiții optime de viață și de muncă. În comună s-au construit, în ultimii ani, 140 de apartamente, multe fiind repartizate cadrelor didactice, noilor absolvenți. Dot dintre acestea s-au și instalat, de curînd, în cite un apartament și le-a fost asigurată masa la cantina unei întreprinderi. Am asistat la primirea plină de căldură pe care primarul Ion Sovejan a făcut-o unuia dintre ei. Bucuros că școala a primit forțe tinere, i-a vorbit despre comună și oamenii săi, despre școală și colectivul său cu încrederea că se va integra cu ușurință în viața și munca lor. Cuvințe simple, dar spuse din inimă, cuvinte cu care se adresează tuturor. Este, sint convinsă, unul din motivele pentru care mulți dintre absolvenții repartizați la școala din Brețcu s-au stabilit în comună. Maria Szács, directoarea adjunctă a școlii, venită de pe meleaguri dobroge, Ion Movileanu, Elisabeta Biro, Gabriela Khel sint cîteva dintre aceștia și, cu siguranță, le vor urma exemplul mulți alții.

Vizitez școala. O clădire veche, impunătoare, bine întreținută, căreia, în ultimii ani, i s-au adăugat o nouă aripă, atelier și, de curînd, fundația pentru o sală de sport. Aici încață, înfrății în muncă și idealuri, aproape 600 de elevi români și maghiari. Funcționează cu clasele I—X, profilul primei trepte fiind agroindustrial. Din acest an școlar, au luat ființă și clasele a IX-a și a X-a pentru învățămîntul seral. Directorii,

Ferenț Vasile Ștefan și, respectiv, Maria Szács, întreg colectivul didactic au început acest an școlar cu exigență și responsabilitate sporită. Conform unui orar judicios alcătuit, orele se desfășoară în condiții optime. Preocupări deosebite sint acum pentru închegarea colectivelor claselor — în special ale claselor I, a V-a și a IX-a, pentru asigurarea frecvenței și disciplinei, pentru asigurarea unui înalt nivel instructiv și educației. Calitatea pregătirii profesionale a învățătorilor și profesorilor școlii, baza materială bogată (în scoolă funcționează laboratoare, săli specializate, ateliere, înzestrate mai ales prin forțe proprii) și, nu în ultimul rînd, dragostea și respectul pentru profesie, dorința ca de pe băncile acestei școli să pășească în viață oameni bine pregătiți, sint previnse trănice ale eficienței preocupărilor amintite, ale unor rezultate școlare bune. În aceste zile de toamnă aurie, elevii școlii din Brețcu participă cu dăruire și entuziasm și la stringerea recoltei. Este o lecție de înalt conținut patriotic, unică în felul său prin dimensiunile și valorile formative pe care le conține. O lecție în care, alături de cadre didactice și părinți, învață alfabetul muncii pămîntului, învață să-i înțeleagă frumusețea și măreția. Și, aproape zilnic, în școală sau pe cîmp, alături de ei se află, cu sfatul sau cu vorba bună, și primarul Ion Sovejan, acest minunat om, al cărui scump ideal de viață și de inimă este ca școala din Brețcu să păstreze, acum și peste ani, nobila investiție de „factor de cultură și civilizație”.

MONICA ROBEA

DIN ACTIVITATEA UNUI CERC SERICICOL

De mai mulți ani funcționează în școala noastră un cerc sericicol. Activitatea de creștere a viermilor de mătase necesită un volum mare de muncă și cunoașterea tehnologiei creșterii lor. În acest scop, am acordat deosebită atenție instruirii, atît practice, cît și teoretice în cadrul cercului sericicol a elevilor din clasele V—VIII, iubitori ai acestei îndeletniciri.

Astfel, la cerc, elevii acumulează cunoștințe despre necesitățile de hrană, climat și igienă ale larvelor, despre îngrijirea plantației intensive de dud, pe care o avem pe lângă școală. În perioadele de activitate practică ei se folosesc de cunoștințele teoretice asimilate anterior, precum și de scurte instrucțiuni în timpul cărora corectez, ca îndrumător de cerc, unele deprinderi practice greșite.

Activitatea cercului nostru sericicol începe toamna, cînd se fertilizează și se sapă plantația de dud, se continuă iarna și primăvara, prin activități teoretice, dar și practice (confectionarea de scârție pentru îngoșat, de paturi din nuiele), iar din momentul în care ne-a sosit materialul sericicol, începem activitatea propriu-zisă de creștere a viermilor de mătase — învierea larvelor, amenajarea camerei de creștere, asigurarea climatului optim pentru hrănirea larvelor.

La începutul acestei activități sint folosiți numai membrii cercului sericicol. Cînd este necesar un volum mai mare de muncă, începînd cu vîrsta a IV-a de creștere a larvelor, apelăm la ceilalți pionieri și elevi din clasele V—VIII care, organizați și îndrumați de membrii cercului sericicol și de profesorul îndrumător de cerc, se ocupă de asigurarea frunzei de dud din comună, desfășurînd și alte activități de îngrijire și hrănire a larvelor. Frunza de dud din plantația școlii, exceptînd hrănirea din prima vîrstă și începutul celei de a doua, o ținem ca rezervă pentru zile ploioase, cînd condițiile de recoltare din duzii înalți din comună sint mai dificile și cantitatea de frunză adusă de elevi în aceste perioade scade.

Creșterea viermilor de mătase este posibilă în oricare școală aflată într-un mediu cu baza furajară necesară. Pentru aceasta însă trebuie respectate unele reguli stricte spre a fi feriți de surprize neplăcute.

Învierea larvelor o facem într-o sală mult mai mică decît sala de clasă, încălzită la 20—21°C și lipsită de curenți, astfel încît învierea să se facă pe cît posibil uniform. Totuși la înviere se separă larvele inviate, pe zile, pentru că

altfel se creează mai tirziu grămăzi cu hrănirea și asigurarea patului curat pentru larve în timpul celor patru somnuri. Larvele inviate pe zile sint hrănite în primele 4—5 zile (pînă după prima perioadă de somn) în camera de înviere.

După primul somn, transportăm larvele într-o sală de clasă în care s-a făcut curățenie.

Pentru aproximativ primele patru vîrste, folosim paturi metalice etajate, de 100 metri pătrați, iar pentru vîrsta a V-a, folosim panouri din nuiele, pe care le așezăm etajat pe bănci. Astfel, pentru cantitatea de 100 gr sîmînță, folosim, pînă la îngoșare, trei săli de clasă cu o suprafață amenajată de circa 250 metri pătrați. Activitatea școlară nu este stînjinită, deoarece două săli de clasă sint ocupate cu viermi de mătase după ce elevii claselor a VIII-a termină anul școlar.

Primenirea paturilor se asigură de către membrii cercului sericicol zilnic, exceptînd perioada de somn care trebuie să prindă larvele primenite. Pentru a ține o evidență strictă a vîrstei larvelor grupăm la început paturile, apoi clasele, după vîrste de înviere: I, II, III.

Hrănirea se asigură prin echipe de elevi, la ore fixe, iar frunzele de dud sint păstrate într-un loc răcoros (magazie) într-un strat subțire pentru a nu se incinge. Frunza este recoltată de elevi seara, evitîndu-se culesul ei dimineața, cînd poate fi și plină de rouă. Aerisirea se face în permanență, fără a se forma curenți de aer.

Nu este bine să se pună la ferestre hîrtie groasă, ci hîrtie subțire, transparentă sau folie de plastic albă, mată, care să permită trecerea unei lumini difuze.

Pentru îngoșat folosim scârție din lemn confectionate de către membrii cercului sericicol și mături de grădină, uscate, cultivate pe lotul școlar.

Recoltarea și curățitul gogoșilor se face în timp optim, după ce gogoșile s-au înțărît. La aproximativ șapte zile de la îngoșare, avînd grijă să nu se ajungă la învierea fluturilor din gogoși, care le depreciază.

Actionînd într-un domeniu în care teoria și practica se îmbină în modul cel mai firesc, elevii școlii noastre, în frunte cu membrii cercului sericicol, îndrumați fiind de profesorul de biologie și bucurîndu-se de sprijinul organizației de pionieri din școală, sint antrenati într-o muncă utilă, cu profunde implicații educative.

Prof. FLOAREA POPESCU
Școala din comuna Galicea,
Județul Vilcea

CULTURA PLANTELOR MEDICINALE PE LOTUL ȘCOLAR

UNA DINTRE SPECIILE CARE ÎMBINĂ CEL MAI BINE SCOPUL ECONOMIC CU CEL ORNAMENTAL: NALBA DE CULTURĂ ● O PLANTĂ CARE REZISTĂ FOARTE BINE LA CONDIȚIILE ȚĂRII NOASTRE ● O PLANTĂ CU MULTIPLE RECOMANDĂRI MEDICALE

Una dintre speciile care înbină cel mai bine scopul economic cu cel ornamental este și Nalba de cultură (Malva glabra din familia Malvaceae), ce poate fi cultivată și pe suprafețe compacte, dar și pe ronduri, la marginea gardurilor, pe lângă arborii cu coroana mai rară.

Bine cunoscută pentru proprietățile sale medicinale încă din antichitate, nalba a fost lăudată de vestitul medic Hippocrat și Dioscoride, de literații Cicero sau Martial, precum și de filozoful și matematicianul Pitagora.

Nalba de cultură este o specie erbacee perenă (în condițiile țării noastre se cultivă ca anuală, deoarece din al doilea an este atacată masiv de rugină). Plantele sint înalte pînă la 1 m, cu tulpină cilindrică ramificată, frunze lung pețiolate, palmat lobate, cu 5 lobi dințați pe margine, cu nervuri proeminente. Florile solitare sint dispuse la subsuora frunzelor, pe tipul 5, cu petale roșii-violette, avînd numeroasele stamine și stigmate conerescute într-o coloană. Fructele sint capsule în formă de disc.

Planta nu are cerințe deosebite față de factorii de mediu, rezistînd foarte bine la condițiile țării noastre. Față de sol, dezvoltarea cea mai bună se obține pe soluri profunde, fertile, fiind contraindicate solurile grele, acide și pe care bălățește apa. Se utilizează florile (Flores Malvae glabrae) și frunzele (Folium Malvae glabrae).

Se recomandă cultivarea pe suprafețe pe care au fost cerealele păioase sau prășiitoare bine îngrășate. Terenul se ară la 22—25 cm (sau se sapă adînc) toamna, administrîndu-se, totodată, îngrășăminte fosfatice 40—50 kg/ha și potasioase 30—40 kg/ha, iar iarna, pe zăpadă, îngrășăminte cu azot 60—80 kg/ha. Primăvara se face o lucrare cu combinatorul, iar însămintarea se face timpuriu la 50 cm în-

terval între rînduri și 1—1,5 cm adîncime, cu 4—5 kg sîmînță la hectar. Ca lucrări de întreținere — se execută o prășilă imediat după răsărire, iar ulterior alte 2—3 prășile. Recoltarea se face din iulie pînă în septembrie, florile la cîmpletă deschider, frunzele în mai multe reprize, evitîndu-se recoltarea celor atacate de rugină. Produsele se usucă în strat subțire (nesuprapuse), numai la umbră, pe rame speciale de uscare sau pe podeaua bine măturată și acoperită cu hîrtie, avînd grijă ca podul sau încăperea respectivă să fie bine aerate.

Ambele produse conțin mucilagii, vitaminele A, B₁, B₂, C, pigmenți antocianici (în flori), care-i conferă acțiune emolientă, maturativă și ușor laxativă. Ca recomandare specială, florile și frunzele de nalbă sint utile în tuse, bronșite, laringite, fiind, de asemenea, recomandate în constipații, cistite; în uz extern, nalba se recomandă pentru afte, amigdalite, ca și în furunculoze, iritații ale pleoapelor și ale obrazului. Se administrează că infuzie, sau macerat la rece, cu o lingură la cană, două-trei căni pe zi, iar în uz extern fie gargară, fie spălături locale sau cataplasme cu decoct concentrat (50 g la litru).

Prețurile de contract sint de 32 lei/kg pentru flori și 15 lei/kg pentru frunze. Și în acest caz, primele de producție sint deosebit de stimulative: astfel, în cazul florilor se acordă 15 lei/kg pentru producții între 151—250 kg/ha, 18 lei/kg pentru 251—300 kg/ha și 25 lei/kg pentru peste 300 kg/ha; în cazul frunzelor, primele sint de 5, 7, respectiv 10 lei/kg pentru aceleași nivele de producție.

Biolog MIRCEA ALEXAN
șef birou floră spontană,
Trustul PLAFAR

„A fi copil în anii Epocii Nicolae Ceausescu” — așa se intitulează un frumos articol trimis redacției noastre de educatoarele Vicoria Petre și Elena Munteanu de la Grădinița I.A.S. Valea Călugărească, județul Prahova. După ce descriu unitatea de învățămînt la care lucrează și condițiile pe care le au aici preșcolarii, corespondentele noastre ne relatează despre un reușit montaj literar-artistic prezentat în fata unor oaspeți străini aflați în vizită la întreprinderea de care aparține grădinița. Montajul s-a intitulat: „Să fii mîndru că esti copil în România”. ● Despre un frumos spectacol cultural-artistic, „Cîntarea Epocii de aur”, ne scrie și inv. Eugen Teirău, inspector școlar, din Bacău. Pe scena Școlii Nr. 27 din orașul lui Bacovia au evoluat mai multe formații artistice ale elevilor, fruntase la recenta ediție a „Festivalului Național „Cîntarea României”. ● Cadrele didactice de la școlile din comuna Tepu, județul Galați, au participat la o microsesiune de comunicări și referate cu următoarele teme: „Ioan Slavici — pedagog”. „Elemente de geografie literară și valorificarea lor în școală”. „Observații privind ritmul și calitatea scrierii elevilor”. „Obiectivele operaționale ale capitolului din geometrie — Poliedri” și „Folosirea modelelor ortografice în scrierea unor verbe”. A participat, ca invitat, prof. univ. dr. Is-

trate Anastasie de la Universitatea „A.I. Cuza” din Iași. (Prof. Gh. N. Vasilache, director coordonator) ● „Nimic să nu se piardă!”, este deviza sub care pionierii din comuna Erbiceni, județul Iași, participă la acțiunea de recuperare a materialelor refolosibile. Fier vechi, hîrtie uzată, cloburi de sticlă s.a. — circa 100 de kilograme de fiecare pionier! — este azoniseala lor din această vară. Un prilej, evident, de mîndrie! (Prof. Ioan C. Alistar) ● La Liceul „Aurel Vlaicu” din Orăștie, ne scrie prof. Petru Baciu, există o frumoasă tradiție: absolvenții liceului care, în viață, au publicat diverse lucrări în domeniul lor de activitate, să trimită școlii în care au învățat aceste lucrări. Cu timpul, liceul și-a creat o adevărată și originală bibliotecă, cu lucrări: literare, medicale, de chimie, de istorie etc. Pentru că, în cei peste 60 de ani ai existenței sale, din acest lăcas de cultură s-au ridicat scriitorii, medici, istorici ș.a. cunoscuți și apreciați în toată țara! ● Casa memorială „Mihail Sadoveanu” din Vinători, județul Neamț, găzduiește simpozionul: „Educația patriotică, revoluționară a elevilor prin literatură. Rolul literaturii actuale în formarea conștiinței revoluționare a elevilor”. După referatele și comunicările prezentate, a urmat un spectacol literar-artistic, prezentat de elevi și cadre didactice din localitate, precum și de laureați ai Festivalului Național „Cîntarea României” din școlile județului Neamț. (Prof. Gh. Tîgău, inspector școlar).

D. CICHIRA

FIȘIER BIBLIOGRAFIC „ÎNVĂȚĂMÎNTUL PREȘCOLAR” (II)

Biblioteca Centrală Pedagogică a oferit, recent, cititorilor săi, în colecția „Modernizarea învățămîntului”, volumul al II-lea din „Învățămîntul preșcolar”, cuprinzînd referate asupra unor studii apărute în publicațiile de specialitate de peste hotare. Volumul răspunde, pe deplin, unor reale „cerințe de informare pedagogică ale personalului didactic din învățămîntul preșcolar, precum și ale tuturor persoanelor interesate de teoria și practica activității în grădiniță”. De asemenea, s-a mai urmărit ca aceste referate „să aibă un caracter concret și să ofere sugestii utile în activitatea educativă de zi cu zi”. Comenzile, observațiile și sugestiile celor interesați pot fi trimise pe adresa: Biblioteca Centrală Pedagogică, Str. Zalomit nr. 12, 70714 București, Oficiul postal 1, Sector 1.

DOINA STERESCU

„SĂPTĂMINA ECONOMIEI”

În cadrul tradiționalei Săptămîni a economiei, organizate de Casa de Economii și Consemnațiuni în perioada 25—31 octombrie a.c., ziua a doua va fi consacrată elevului econom, iar ultima zi a acestei săptămîni, 21 octombrie, coincide cu „Ziua mondială a economiei”, sîrbătorită în numeroase țări ale lumii. La o recentă conferință de presă, prof. dr. Mircea Popovici, președintele Consiliului de Administrație al Casei de Economii și

Consemnațiuni, a expus modul de desfășurare a acțiunilor și manifestărilor inițiate în „Săptămîna economiei” din acest an, precum și măsurile întreprinse în vederea: creșterii gradului de operativitate și a nivelului serviri populației în unitățile C.E.C.; dezvoltării, în continuare, a rețelei de unități de popularizare și de informare a populației; educării elevilor în spiritul economiei și extinderii depunerilor pe bază de consimțămînt scris prin virament din retribuția personalului muncitor. Cu acest prilej, s-au prezentat și unele realizări: creșterea, în primele două luni ale acestui an, soldului general al economiilor populației cu 10,8 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut, sporirea numărului de librăte de economii active la 24,2 milioane, față de 17,9 milioane la începutul actualului an fiscal, acordarea de credite pentru construirea sau cumpărarea de locuințe proprietate personală ș.a.

Am reținut cîteva dintre acțiunile pe care Casa de Economii și Consemnațiuni le va organiza, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului, C.C. al U.T.C. și C.N.O.P., în unitățile școlare: inițierea unor acțiuni instructiv-educative pe tema economiei, prezentarea instrumentelor de economisire specifice elevilor, amenajarea „Colțului elevului econom” (cu pliante, fotomontaje, gazeta „Elevul econom”), desfășurarea unor manifestări educative, concursuri pe tema economisirii (dotate cu premii acordate de unitățile C.E.C.), și a celei de-a VIII-a ediții anuale a concursului de lucrări de artă plastică ale elevilor, precum și a unei expoziții cuprinzînd lucrările selecționate de juriul acestui concurs.

VIOLETA ANDREESCU

PLANIFICAREA, ORGANIZAREA ȘI ÎNDRUMAREA MUNCII EDUCATIVE ÎN ȘCOALĂ

Formarea și dezvoltarea conștiinței sociale a oamenilor reprezintă un obiectiv fundamental al întregii opere de făurire a societății socialiste în patria noastră.

Rolul deosebit al școlii ca factor principal de instruire și educare comunistă-revoluționară a tinerei generații se concretizează prin ampla activitate desfășurată de cadrele didactice din toate treptele de învățământ împreună cu organizațiile de copii și tineret pentru formarea trăsăturilor omului nou, cu un larg orizont de cunoaștere, capabil să înțeleagă și să interpreteze just complexele fenomene și procese ale naturii și societății, să participe activ și conștient la transformarea revoluționară a societății.

Referindu-se la necesitatea pregătirii multilaterale a tuturor sectoarelor de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia că: „specialistul de mine, muncitorul de mine, constructorul societății socialiste și comunistul, trebuie să posede, pe lângă o bună pregătire profesională, tehnică și științifică, și o înaltă pregătire politică și culturală.”

El trebuie să cunoască bine și să stăpânească solid legile dezvoltării economico-sociale, pentru a înțelege just atât problemele ce apar în societatea noastră și căile de soluționare a lor, cât și problemele ce apar pe plan internațional, lumea de astăzi în plină transformare, epoca contemporană, în care popoarele acționează cu tot mai multă fermitate pentru a pune bazele unei vieți mai drepte și mai bune, în care să fie cu adevărat stăpâne pe destinele lor. Lădă de ce activitatea politico-educativă constituie un factor de importanță deosebită în procesul de învățământ și trebuie să se desfășoare în strinsă legătură cu întreaga formare profesională, tehnică și științifică a specialiștilor și muncitorilor.”

Rezultă din această apreciere a tovarășului Nicolae Ceaușescu faptul că procesul educațional se găsește, prin conținutul său, în strinsă interdependență cu structurile economice, ideologice și instituționale ale societății socialiste și, de aici, marea răspundere ce revine școlii în activitatea complexă de instruire și educare a tinerelor generații.

Pentru realizarea acestei sarcini, conducerea școlii, cadrele didactice și ceilalți factori din școală cu răspundere în domeniul muncii educative trebuie să-și coordoneze eforturile pentru realizarea unei judicioase planificări și organizări a întregii activități politico-ideologice și culturale-educative.

Principalul instrument de planificare a muncii educative în școală îl reprezintă programul comun de activități ce se elaborează de către conducerea unității de învățământ împreună cu organizația de copii sau tineret, pe perioada unui trimestru. Acest program constituie o parte integrantă din planul general de muncă al școlii și trebuie să cuprindă atât sarcinile principale prevăzute în planul comun întocmit la nivelul județului, cât și sarcini

specifice, corespunzător problemelor concrete cu care se confruntă fiecare unitate de învățământ. Cu alte cuvinte, în elaborarea planului comun de activități politico-ideologice, tehnico-științifice, cultural-artistice și sportiv-turistice trebuie să se țină seama atât de sarcinile generale ce izvorăsc din documentele de partid și de stat, din indicațiile și recomandările secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din Legea educației și învățământului, din celelalte programe și planuri de măsuri transmise de la nivel central sau județean, cât și de problemele concrete, specifice școlii respective, colectivului de preșcolari sau elevi.

Este foarte important de reținut că la stabilirea acțiunilor ce urmează a se organiza cu elevii să se aibă în vedere evitarea supraîncărcării lor, astfel încât să le rămână timp suficient pentru o pregătire temeinică din punct de vedere profesional și politico-ideologic.

După elaborare, planul comun trebuie dezbătut, la începutul fiecărui trimestru, cu toate cadrele didactice, cu activele Uniunii Tineretului Comunist și al Organizației Pionierilor, prilej cu care se vor stabili responsabilități și modalități concrete de realizare a activităților planificate. La repartizarea sarcinilor pe cadre didactice este bine a se avea în vedere realizarea unei încărcături echilibrate, echitabile.

Socotind că am elaborat un plan comun care răspunde tuturor exigențelor pe plan general și în particular, de o importanță deosebită este activitatea de organizare a muncii menită să asigure îndeplinirea lui exemplară. Pentru aceasta trebuie să constituim colective formate din elevi și cadre didactice care să se ocupe de o sarcină sau un grup de sarcini. Când este cazul, în aceste colective, putem cuprinde și un număr de părinți.

Este foarte important ca la organizarea muncii să creăm condiții ca înșiși elevii să conducă unele activități, să-și lăsăm să-și manifeste inițiativa, să le dezvoltăm spiritul de autoconducere.

Când o activitate sau alta din plan necesită o pregătire mai complexă, este bine să antrenăm toți elevii clasei (dacă ne referim la clase) la organizarea ei, lăsându-i pe aceștia să găsească soluții pentru fiecare din problemele ce se impun a fi rezolvate. În astfel de situații cadrul didactic are menirea de a orienta și dirija elevii în găsirea celor mai eficiente modalități de realizare a acțiunii respective.

Răspunderi importante în organizarea muncii la nivelul școlii revin directorului adjunct cu munca educativă, care, potrivit indicațiilor, este și îndrumător U.T.C. sau comandant instructor de pionieri în școală respectivă. Funcția de conducere a activității educative impune o înaltă competență profesională, cunoașterea temeinică a muncii personalului didactic și obiectivitatea în aprecierea activității acestuia. Pentru a-și îndeplini sarcinile care-i revin, directorul adjunct care răspunde de munca educa-

tivă își desfășoară activitatea în strinsă concurență cu personalul didactic al școlii, cu dirigintii (fiind președinte al comisiei dirigintilor), cu organizațiile de pionieri și U.T.C., cu familia, precum și cu alți factori implicați în procesul de educație. Cooperarea acestuia cu factorii amintiți trebuie să asigure:

- realizarea unei temeinice cunoașteri a colectivului de elevi, acumularea unui fond semnificativ de informații privind problemele concrete ale elevilor;
- stabilirea în comun cu dirigintii și profesorii a unui program de educație, a obiectivelor și sarcinilor prioritare în raport cu condițiile concrete ale școlii;
- evaluarea, în comun, a rezultatelor muncii educative pe etape, în vederea optimizării ei continue;
- asigurarea unității de influențe educative;
- informarea și pregătirea pedagogică și psihologică a părinților;
- cunoașterea obiectivelor și sarcinilor politico-educative ce revin organizațiilor de copii și tineret și sprijinirea lor în realizarea acestora.

Eficiența muncii educative depinde de conținutul obiectivelor propuse, de alegerea celor mai potrivite metode folosite pentru realizarea lor, de evitarea paralelismelor, de permanența evaluare a rezultatelor, de stimularea a inițiativelor și de antrenarea a tuturor factorilor în procesul de educație.

Directorul adjunct, care răspunde de munca educativă, are datoria de a asigura coordonarea și îndrumarea tuturor activităților educative din școală, de a asigura sprijinirea cadrelor didactice în însușirea unor instrumente științifice de muncă, în abordarea actului de educație, de a rezolva problemele de educație pe care le ridică fiecare colectiv de elevi.

Pentru asigurarea îndeplinirii exemplare a prevederilor planului comun este necesar să se desfășoare permanent un control sistematic folosind unele forme ca:

- informări și rapoarte periodice, din partea celor răspunzători, asupra stadiului îndeplinirii sarcinilor planificate;
- analize periodice în diferite organe de conducere colective ale școlii (în ședința comisiei dirigintilor, în biroul executiv, în consiliul de conducere al școlii etc.);
- controale efectuate la fața locului cu prilejul unor acțiuni indicate etc.

Trimestrial, la nivelul unităților de învățământ și al județelor, trebuie să se analizeze stadiul îndeplinirii programelor comune, cu care prilej se vor stabili și măsurile ce se impun pentru continuarea perfecționare a activității politico-educative și pentru creșterea rolului lor în educarea preșcolarilor și elevilor.

Întreaga muncă politică-educativă ce se inițiază și organizează în școală se desfășoară în colaborare cu organizațiile de copii și tineret, cu ceilalți factori cu atribuții în acest domeniu, sub conducerea directă și nemijlocită a organizațiilor de partid care asigură orientarea acesteia în vederea realizării celor mai importante sarcini ce revin colectivului de elevi și cadrelor didactice din școală respectivă.

Prof. MARIN ILIESCU
director în Ministerul Educației și Învățământului

„ALGORITMUL” PROCESULUI DIDACTIC

1. Două moduri de abordare a procesului pedagogic par a se confrunta în evoluția didactică contemporană. De o parte, orientarea tot mai insistent dezvoltată și argumentată teoretic, promovată și extinsă continuu în practica școlară, de a concepe și realiza cu maximum de vigoare posibilă, acțiunea didactică; de altă parte, cerința, încă larg răspândită și amplu susținută, de a opta pentru în organizarea și desfășurarea acestei activități a unei atitudini creative, pornind de la considerarea procesului de instruire și educație ca o „creație” a educatorului care „inventează” modul de acțiune, a cărui calitate este, prin urmare, preponderent dependentă de spontaneitatea și inventivitatea celui care îl realizează. Deși, aparent, subliniem — numai aparent — aceste puncte de vedere — sint opuse, ele constituie în realitate moduri complementare de abordare a procesului didactic, sustinându-se reciproc.

Aminându-se ca o notă comună tendința de a conferi activității instructiv-educative o eficiență mai ridicată, astfel încât aceasta să răspundă, cât mai deplin, exigențelor societății din vremea noastră față de acțiunea de formare a omului. Fiecare în parte, însă, este generată de rolul hotărâtor atribuit unor factori și componente ale procesului didactic, pentru calitatea acestuia și se caracterizează, preponderent, la aspecte diferite ale activității complexe de instruire și educație. Astfel, orientarea care pune în evidență posibilitățile pe care le oferă actul didactic, prin natura lui, de a fi realizat mai sistematic și mai rațional, se întemeiază pe luarea în considerare a legităților procesului de instruire și a mecanismelor învățării, a principiilor tehnologiei didactice. Cea de a doua orientare pune în lumină însemnătatea acelor aspecte ale activității care sint dependente, direct și precumpănitor, de însușirile educatorului și conduita sa didactică, de particularitățile participanților la acest proces, precum și de condițiile concrete în care se rea-

lizează actul didactic, sublinindu-se caracterul său inedit, nerepetabil.

Prin introducerea conceptului de tehnologie didactică, înțeles ca ansamblu de principii, procese și operații vizând proiectarea și organizarea activității de instruire și educație — definirea conținuturilor, alegerea formelor de desfășurare, a mijloacelor și modurilor de lucru — în vederea realizării obiectivelor stabilite, precum și evaluarea rezultatelor și a procesului didactic, didactica modernă promovează ideea după care această activitate poate fi concepută și realizată potrivit principiilor și criteriilor comune oricărei tehnologii menite să obțină un produs dorit. Eficiența sa depinde, în însemnată măsură, de gradul de precizie cu care sint cunoscute condițiile de desfășurare și trăsăturile subiecților instruiți, de prefigurarea cât mai exact posibilă a demersului ce urmează a fi realizat, definindu-i intențiile, organizarea, procedurile de lucru, modalitățile de perfecționare continuă.

2. Programarea procesului didactic concretizată în elaborarea proiectului acestuia, la toate nivelele de organizare, presupune, înainte de toate, determinarea proceselor și situațiilor cu rol hotărâtor pentru calitatea demersului întreprins, a ordinii acestora și a interacțiunilor dintre ele. În acest sens se poate contura un **algoritm al procesului pedagogic** care, fără să fie considerat un model unic ce trebuie urmat, poate constitui un ghid util pedagogilor în acțiunea practică de programare a activității didactice pe care o realizează.

Călăuziți de intenția de a realiza un model suficient de cuprinzător, fără a omite procese și situații importante, dar și operațional, cu funcție de orientare a acțiunii practice, considerăm că principalele procese și situații ale actului didactic pot fi structurate după cum urmează:

- precizarea scopurilor instructiv-educative ale disciplinei, ca punct de plecare în conceperea actului didactic;
- cunoașterea resurselor și a condițiilor de desfășurare cu referire, îndeosebi, la disponi-

bilitățile de învățare ale elevilor;

- analiza logico-funcțională a conținutului ce trebuie predat;
- definirea obiectivelor pedagogice concrete, în strinsă legătură cu elementele esențiale de conținut;
- stabilirea strategiei de instruire-învățare, prin determinarea, în principal, a procedurilor de învățare adecvate, modalităților de lucru, cu elevii, a metodelor și mijloacelor de învățământ, a conținutului și formelor de activitate personală a elevilor ș.a., toate în concordanță cu obiectivele pedagogice vizate;
- stabilirea modalităților de evaluare a rezultatelor și a procesului realizat.

În perspectiva trăsăturilor proprii oricărui algoritm, conceput ca ansamblu de principii, criterii și norme privind executarea unui sistem de operații suficient de precis, univoc și finit, necesar realizării unei activități cu un anumit grad de complexitate, procesele componente ale demersului didactic se constituie ca **etape succesive**, dar și interdependente ale unei acțiuni unitare. Din acest punct de vedere, introducerea conceptului de „**secvență pedagogică (educativă)**”, care condensează multiplele elemente, factori și procese care sint prezente într-un anumit moment (etapă) a desfășurării acțiunii de instruire și educație, își demonstrează marea valoare explicativă. Dimensiunea acestora este variabilă, după cum se raportează la perioade mai îndelungate de activitate (an școlar ori trimestru școlar), la etape ale procesului de predare-învățare (sisteme de lecții, lecții și alte activități) sau chiar la momente sau etape ale lecției, corespunzătoare unor conținuturi mai limitate și unui număr restrâns de obiective comportamentale.

În analiza algoritmului procesului pedagogic, mai este util să menționăm că fiecare din procesele și situațiile proprii actului didactic implică mai multe operații.

3. Delimitarea secvențelor de activitate se realizează, cel mai adesea, în contextul acțiunii de proiectare, de anticipare a procesului didactic. Ele conturează, de fapt, structura logică a demersului prin care prefigurează, pe intervale de timp variabile, acțiunea de instruire și educație. Odată cu aceasta, analiza lor se deplasează pe terenul acțiunii practice școlare, punând în discuție probleme de un deosebit interes pentru orice educator.

În funcție de perioade definite ale activității școlare, proiectarea și realizarea procesului didactic, se concretizează proiectul anual al predării unei discipline, proiectele trimestriale, proiectele sistemelor de lecții și ale fiecărei lecții. Aceste proiecte exprimă esența procesului de elaborare a programului de instruire (curriculumului), realizându-se punerea în relație a conținuturilor stabilite, egalizate pe perioade anumite, de o parte și activitatea de predare-învățare a acestora, de altă parte. În acest sens, se poate face constatarea că din cele 6 procese componente ale algoritmului, primele 4 constituie elemente pregătitoare ale acțiunii didactice, inclusiv definirea obiectivelor acesteia, iar următoarele două privesc strategiile de realizare și de evaluare ale intențiilor urmărite. Această structură a algoritmului relevă faptul că acțiunea didactică organizată se specifică la două niveluri: prepararea elementelor necesare desfășurării ei și organizarea mijloacelor de realizare.

Proiectarea activității anuale este menită să ofere o perspectivă mai îndelungată și de ansamblu asupra predării disciplinei. Obiectivul principal al acesteia constă în stabilirea unei organigrame a conținutului, destinate să pună în evidență unitățile principale și ierarhia acestora în conformitate cu logica internă și cu obiectivele vizate, iar în interiorul unităților, organizarea conținutului după „situația subiectivă (condițiile specifice) în care se desfășoară activitatea” (G. De Landsheere). Ca urmare, determinat de locul său în procesul de anticipare a activității, realizarea proiectului anual presupune: definirea completă și precisă a scopurilor generale instructiv-educative urmărite; analiza structurii conținutului și delimitarea unităților mari (capitole, teme, subcapitole); stabilirea ritmului de parcurgere a materiei, precizându-se numărul de ore atribuit fiecărei unități; stabilirea secvențelor pentru recapitulări și pentru evaluări (inițiale și de bilanț). Rezultă că proiectul anual poate adopta forma unui plan cuprinzând următoarele elemente: teme de studiu (capitole), număr de ore atribuit și repartizarea temelor pe trimestre.

Proiectarea activității trimestriale, continuând-o pe cea anuală, constă în programarea

temelor (capitolelor) pe intervale calendaristice și stabilirea mijloacelor de învățământ, necesitatea determinării acestora din urmă fiind reclamată de nevoia de procurare sau de confecționare a lor în timp util. În acest sens, planul trimestrial urmează să prevadă: tema (capitolul); numărul de ore; perioada de realizare; mijloacele de învățământ necesare.

Odată cu secvența care privește sistemul de lecții, acțiunea de anticipare are ca obiect procesul didactic propriu-zis și presupune: analiza logico-funcțională a conținutului capitolului și determinarea elementelor esențiale de conținut, sub raport conceptual, experimental și practic; ordonarea conținutului pe lecții; delimitarea lecțiilor pentru predarea conținuturilor noi, pentru recapitulări, activități aplicative și evaluare; definirea obiectivelor pedagogice concrete corespunzătoare elementelor esențiale de conținut; întocmirea probei de evaluare.

Proiectarea lecției reprezintă o continuare a proiectului sistemului de lecții și este centrată, în principal, pe determinarea strategiei de predare-învățare a conținutului stabilit în vederea realizării obiectivelor pedagogice definite. Ea implică: ordonarea logică a conținutului (fapte, evenimente, fenomene, concepte etc.) și identificarea obiectivelor intermediare (premiselor) care conduc la realizarea celor terminale; stabilirea procedurilor (tipurilor) de învățare; precizarea modurilor de lucru cu elevii (tipurile de interacțiune didactică); conturarea structurii lecției (succesul nărilor secvențelor); indicarea metodelor și a mijloacelor de învățământ ce vor fi folosite; elaborarea materialelor pentru activitatea personală a elevilor; eventual, proba de evaluare.

Oricare ar fi dimensiunea activității la care se referă, proiectele de activitate didactică reprezintă premisa unei acțiuni reușite atunci când anticipează ceea ce trebuie și ceea ce poate fi prevăzut în desfășurarea procesului didactic, fără omisiuni, dar și fără introducerea formală a unor elemente lipsite de utilitate. Ele au valoare de ghid în activitatea educatorului, solicițind din partea acestuia capacitate de reconsiderare a demersului anticipat, atunci când situații neprevăzute o fac necesară.

Conf. univ. dr. ION T. RADU

Programa de limba și literatura română pentru liceu

O CONCEPȚIE MODERNĂ, ȘTIINȚIFICĂ

Caracterul dinamizator, modern, eficient, din punct de vedere politic și social, al învățământului nu se poate asigura decât prin participarea activă a tuturor celor implicați în procesul de instruire și educare a tineretului școlar, în primul rând a dascălilor, apoi a celor care stabilesc cadrul științific și metodic de desfășurare a activității didactice. La nivelul celor mai înalte exigențe științifice și sociale. În sensul acesta, a fost elaborată — și se aplică, din acest an școlar, începând cu clasa a IX-a — o nouă programă de limba și literatura română pentru învățământul liceal. Programă continuată pe cea din învățământul gimnazial, constituind, în ceea ce privește studiul limbii și literaturii române, o trecere firească și mai aproape de cerințele vârstei elevilor de la clasele gimnaziale la clasele liceale.

Pornind de la ideea că rezultatele bune nu se pot obține decât prin dirijarea învățării, comisia de limba și literatura română din cadrul ministerului a elaborat programa de specialitate într-o concepție nouă științifico-metodică, concepție care asimilează tradițiile valoroase ale școlii românești și ultimele cercetări pe plan național și universal. Dirijarea învățării este asigurată prin conceperea mai clară a finalităților la nivel macro-social ale disciplinei, a obiectivelor cognitive și afective pentru toate clasele, pentru a da posibilitatea profesorului să-și dimensioneze acțiunea științifico-didactică — conținut și formarea capacităților și deprinderilor — în concordanță cu vârsta elevilor. În același timp, programa fixează, pe capitol, conținutul și obiectivele terminale ale acestora și sugerează itemii de evaluare sintetică. În vederea realizării unor performanțe acceptabile de către toți elevii, programa face, de asemenea, unele sugestii metodice, extrem de utile, după părerea noastră, referitoare la planificarea procesului de predare-învățare, proiectarea activității și conceperea strategiilor didactice, oprindu-se asupra acelor aspecte specifice pe care le comportă studiul limbii și literaturii române în liceu, cum sunt: lectura literară, comentariul textului literar, lecțiile de sinteză, exercițiile de cultivare a limbii, compunerea, lecțiile de recapitulare și sistematizare. Se fac unele sugestii în legătură cu bibliografia de specialitate, psihopedagogică și metodică. Bibliografia de specialitate cuprinde și opere literare din literatura universală, având în vedere faptul că programa prevede spre studiu și asemenea creații literare.

De asemenea, programa cuprinde un tabel sinoptic al mijloacelor și materialelor audio-vizuale realizate pentru limba și literatura română până în anul 1985, necesare atât în cabinetul cit și în sălile de clasă, în vederea folosirii lor în lecții.

Respectarea recomandărilor privind utilizarea unor elemente de tehnologie modernă a educației în predarea-învățarea limbii și literaturii române va aduce, fără îndoială, un plus în ceea ce privește pregătirea elevilor în obținerea unor rezultate superioare.

Exactitatea cunoștințelor pe care le comunicăm nu mai este suficientă. Generalizarea învățământului liceal la nivelul treptei I și, în perspectivă, a treptei a II-a, obligă cadrul didactic la măsuri de fond în ceea ce privește obținerea rezultatelor bune de către toți copiii țării. În acest sens, programa pledează pentru posibilitatea asimilării a cunoștințelor de limba și literatura română de către toți elevii, la nivelul unor exigențe superioare, din punct de vedere cantitativ și calitativ.

Efectuarea mai multor exerciții pe unele probleme majore cum sunt: vocabularul limbii române, surburile funcționale ale limbii române, compunerile, comentariul literar din perspectiva integrării operelor literare în specii și genuri li-

terare, fixarea reperelor estetice și etice ale literaturii și elaborarea unor aprecieri asupra operelor literare le dezvoltă elevilor capacitățile și deprinderile de lectură, înțelegere, comentare și asimilare sau integrare a valorilor morale, patriotice, estetice ale acestora, precum și mobilitatea activității intelectuale necesare în parcurgerea tuturor capitolelor literaturii și limbii române. Avizarea elevilor în legătură cu originea și dezvoltarea limbii române, după ce în clasa a VIII-a au studiat limba latină și unele noțiuni despre vocabular, este de mare importanță pentru înțelegerea de către aceștia a spiritului culturii și literaturii române în context universal.

Programa are în vedere studiul unor momente, personalități și opere reprezentative în dezvoltarea literaturii române. Facem această precizare pentru că timpul și virsta elevilor nu permit un studiu amănunțit, care credem că nu poate fi posibil și nici util pentru învățământ. De fapt, în învățământul pe plan mondial se procedează asemănător învățământului românesc. Se cere, în acest context, informarea și pregătirea solidă a cadrului didactic, capacitatea de selecție și adaptare a conținuturilor, în funcție de obiective de evaluare propuse, de disponibilitățile cadrelor de elevi, cu necesitatea dirijării învățării, respectând ritmurile și capacitățile intelectuale ale elevilor, pentru a asigura dezvoltarea personalității fiecărui, din perspectiva creșterii numărului celor care pot dobândi performanțe maxime. Aceasta trebuie să se facă cu atenție, pentru a nu suprîncălca efortul sau a le minimaliza posibilitățile.

Și în anul acesta școlar se vor continua, la nivelul școlilor, sau interjudețean, activitățile metodic-științifice de dezbateri a programelor și a unor capitole din aceste manuale, în vederea îmbunătățirii structurii și conținutului acestor documente școlare fundamentale pentru activitatea didactică. Trebuie să avem permanent în vedere îndemnul de o excepțională semnificație pe care-l adresează tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în Cuvântarea rostită la adunarea solemnă a Academiei R.S. România, îndemna care se adresează întregului popor, dar, mai ales, școlii, slujitorilor ei, în răspunderea politică și patriotică fundamentală de păstrare și faurire a „trăznicului istoriei, culturii și limbii române”. „O națiune, un popor nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie! Aceasta constituie chezașul și forța fiecărui popor — și, așa cum am menționat, poporul nostru însuși a creat, de-a lungul milenilor, limba, cultura românească! Oamenii de știință și de cultură le revine misiunea s-o păstreze, s-o perfecționeze și să asigure înțelegerea ei și să ocupe un loc demn în rândul limbilor și culturii universale”.

Să învățăm elevilor noștri, permanent, la fiecare intrare în clasă, prin predarea științifică și prin înalt patriotism, că limba și literatura română, pe care o cocorăm în căutare de slujitor, reprezintă disciplina cu cele mai largi posibilități de modelare a personalității elevilor de azi, cetățenii de mine, chemați să realizeze la cote și mai înalte apărarea și dezvoltarea spiritualității românești, în care limba și literatura sunt și vor rămâne „poezie eternă ale ființei noastre naționale și ale identității noastre în plan universal”.

La fel de ce se impune și abordarea programelor școlare cu acel optimism didactic merit să determine posturile și necesarele metode calitative ale activității noastre și ale elevilor capabili să învețe mai bine limba și literatura poporului nostru.

Prof. dr. CONSTANȚA BĂRBOI
director adjunct în Ministerul
Educației și Învățământului

În vederea asigurării, încă din clasa I, a învățării conștiente și temeinice a matematicii, valorificării experienței de viață a copiilor și a celei dobândite în activitățile cu conținut matematic din învățământul preșcolar, precum și pentru a se utiliza manualul ca instrument de lucru, s-au realizat:

— scurtarea perioadei pregătitoare în vederea introducerii numerelor naturale, excluzându-se o serie de cunoștințe despre mulțimi, care nu serveau scopului imediat sau celui de perspectivă, pentru elevii clasei I;

— selectarea și gradarea elementelor pregătitoare pentru înțelegerea conceptului de număr natural, pornind de la noțiuni elementare despre relații, reprezentări spațiale, mulțimi (grupe) de obiecte, corespondența element cu element dintre acestea etc., prezentate într-o grafică sugestivă și atrăgătoare care servește mai bine scopului studiului matematicii, având totodată reale caracteristici cognitive-formative. Astfel, desenele sugerând mișcarea contribuie, în mai mare măsură, la înțelegerea conceptului de număr natural și a operațiilor cu acesta, conduc la parcurgerea etapelor de cunoaștere, de la concret la abstract, la generalizare, constituind totodată suport imagistic pentru înțelegerea expresiilor matematice și pentru deprinderea gestului grafic de scriere a cifrelor și de așezare corectă în pagină; generic pentru exprimarea unor cerințe; pentru efectuarea exercițiilor și problemelor; pentru lucrări de control;

— creșterea caracterului educativ, prin utilizarea unor imagini grafice și probleme cu date din viața și activitatea școlară a copiilor, din activitatea economico-socială a patriei, prin prezentarea unor norme de conduită și prin familiarizarea, de la aceste vârste, cu unele, mașini și instalații pe care le vor întâlni în viitoarea profesiune pentru care vor opta; oferirea unor modele de rezolvare a exercițiilor și problemelor, de așezare corectă în pagină;

— introducerea probelor de control periodic, pentru evaluarea științifică a cunoștințelor, în vederea realizării învățării temeinice și depline de către elevi;

— diversificarea, gradarea și creșterea numărului de exerciții și probleme în cadrul fiecărui capitol și în setul de probleme recapitulative, structurate pe capitole, care se recomandă a fi efectuate nu numai în etapa recapitulării finale;

— introducerea literelor în calcul, pentru aflarea termenului necunoscut s-a prevăzută, în manual, după ce au fost consolidate deprinderile de calcul și s-au creat condiții de generalizare;

— structurarea logică a cunoștințelor. Pentru înțelegerea numărului zero (0), acesta este prezentat la început ca primul număr natural, dar și rețut ca rezultat al scăderii a două numere naturale egale, după ce se cunoaște această operație.

Caietul de matematică pentru clasă este conceput în două părți pentru a putea fi mai ușor manevrat de către elevi, conține, pe lângă modele de utilizare a spațiului grafic și de soluționare a unor exemple, numeroase și variate exerciții și probleme, diferite de cele din manual pentru a putea fi lucrate independent, în clasă sau acasă.

Foile albe prevăzute sînt necesare pentru ca elevii să exercite transcrierea și rezolvarea unor exerciții și probleme din manual. De aceea, nu se recomandă folosirea altor caiete existente în comerț.

Aspectele metodice privind utilizarea manualului și a caietului de matematică pentru clasa I nu diferă de cele utilizate în practica didactică obișnuită.

Acționînd în spiritul noii viziuni referitoare la „locul” și „rolul” învățătorului fapt ce reclamă un nou tip de relații pedagogice și, ca atare, o nouă viziune în proiectare a demersurilor pedagogice, se impune deplasarea accentului de pe activitatea învățătorului, centrată pe comunicarea cunoștințelor, pe activitatea elevilor solicitați și exersați în: a afla, a cunoaște, a se forma.

După cum se știe, la vîrsta școlară mică, formarea deprinderilor deține o pondere mult mai mare decît însușirea unui volum și a unor sisteme de cunoștințe. De aceea, apreciem că deprinderile fundamentale de numerație și calcul matematic, alături de cele de vorbire și scriere, definesc caracterul instrumental al învățămîntului primar.

Ca atare, după cunoașterea inițială a copiilor, ținînd seama de diferențele de ritm în asimilare, de capacitatea diferită de adaptare a acestora la viața școlară, precum și de specificul și etapele formării deprinderilor, învățătorul imprimă lecțiilor o structură specifică prin succesiunea momentelor ce definesc procesul însușirii conceptelor, noțiunilor și, mai ales, al formării deprinderilor de calcul.

În varietatea structurilor lecțiilor de matematică, învățătorii trebuie să utilizeze frecvent aceste instrumente (manualul și caietul) în timpul orei de curs, în diferite momente, sub îndrumarea nemijlocită, atît în activitatea frontală, cît și în precizarea sarcinilor de muncă independentă, evaluate pe loc sau ulterior și analizate cu întreaga clasă.

Ținînd seama că baza înțelegerii și asimilării temeinice a cunoștințelor de matematică este exercițiul aplicativ, utilizarea caietului de muncă independent prezintă avantajul că fiecare elev efectuează mai multe exerciții într-o unitate de timp, formîndu-și o experiență de învățare, iar învățătorul realizează mai frecvent conexiunea inversă imediată, putînd lua măsurile necesare de corectare a greșelilor făcute de elevi și de perfecționare a tehnicilor de predare.

Prof. EUGENIA ȘINCAN
inspector principal de specialitate în
Ministerul Educației și Învățămîntului

Programa de economie politică

CUNOȘTINȚE ANCORATE ÎN REALITĂȚILE SOCIAL-ECONOMICE

Formarea gândirii economice la elevi — a deprinderilor de a analiza economic activitatea productivă și, în genere, orice activitate socială, a capacității de a evalua prin prisma rezultatelor volumul și calitatea factorilor antrenati în producerea bunurilor materiale și a serviciilor, a propriilor de a ști să desprindă, din multitudinea posibilităților de realizare a unui anume obiectiv, varianta cea mai eficientă din punct de vedere social — este una din cele mai importante sarcini ale învățămîntului nostru. Este, de asemenea, îndeobște cunoscut faptul că s-a desprins, ca o permanentă a activității celor ce slujesc învățămîntul, încorporarea în procesul de formare și educare a noilor generații, a celor mai noi descoperiri din domeniu, eliminarea unor elemente care, deși considerate odată esențiale, s-au dovedit perimate sau ca avînd o importanță mult mai mică decît cea ce le-a fost atribuită altădată, căutarea și concretizarea unor forme mai bune de prezentare a cunoștințelor ce alcătuiesc aparatul disciplinelor lor de învățămînt, să usureze însușirea acestora de către elevi.

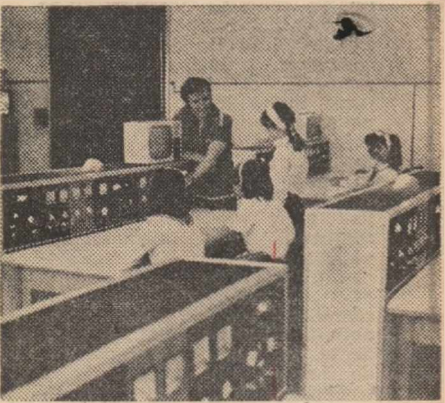
Referindu-ne la „Economia politică. Politica economică a Partidului Comunist Român” ca disciplină de învățămînt, îmbunătățirile aduse programei școlare și, în mod corespunzător, manualului, se impuneau ca urmare a transformărilor cantitative și calitative înregistrate de economia noastră socialistă, a documentelor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului nostru. Se detașează, în acest sens, reorganizarea întregii economii naționale, îndeosebi a industriei, pe baze intensive, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare și întărirea autoconducerii și autogestiunii economice, dezvoltarea bazei proprii de materii prime, sporirea substanțială a eficienței economice și a productivității muncii sociale, realizarea unui nou echilibru între industrie și agricultură, între toate ramurile economiei naționale, modernizarea structurii economiei naționale. Ne aflăm, practic, la începutul unei noi etape, în care economia româ-

nească se va încadra, din toate punctele de vedere, în coordonatele stabilite de Programul partidului.

Toate acestea nu puteau să nu se reflecte în cuprinsul și conținutul manualului de economie politică. Totodată, în urma consultării cadrelor didactice care lucrează cu acest manual, a elevilor beneficiari, a dezbaterilor organizate de Ministerul Educației și Învățămîntului s-a imous necesitatea de a se prezenta și aprofunda mai bine aparatul conceptual propriu economiei politice și de a sporii gradul de accesibilitate a elevului la înțelegerea fenomenelor și proceselor tratate în manual, de a asigura însușirea concepției economice a partidului nostru de către toți elevii, mai ales că nu toți vor urma învățămîntul superior.

Principalele direcții ale îmbunătățirii manualului de economie politică pentru elevii clasei a XI-a pot fi sintetizate în următoarele:

● modificări de structură, de ordine și grupare a temelor pe patru capitole mari: noțiuni introductive, economia capitalistă, economia socialistă — politica economică a P.C.R., probleme economice ale lumii contemporane;

Manualul de matematică și caietul de muncă

independentă pentru clasa I

RECONSIDERĂRI ÎN SCOPUL ÎNVĂȚĂRII CONȘTIENTE ȘI ACTIVE

Programa de matematică, destinată ciclului primar, a structurat mai bine conținutul materiei pentru fiecare clasă, urmărindu-se succesiunea logică, gradarea și accesibilizarea cunoștințelor pe baza însușirii conceptului de număr natural și a operațiilor cu acesta, eliminarea unor termeni inaccesibili, introducerea lucrărilor de control etc.

Au fost precizate obiectivele cognitive (mai puțin cele educative) generale și specifice fiecărei clase și fiecărui capitol, pe baza cărora învățătorii pot defini și urmări realizările obiectivelor operaționale în cadrul fiecărei lecții, pot proiecta, organiza și desfășura diferite tipuri de lecții, de exerciții și probleme, utilizînd strategii eficiente activ-participative și evaluînd științific, în funcție de acestea,

nivelul de cunoștințe al elevilor, adoptînd măsuri de reglare și ameliorare a instrucției, în raport de colectivele de elevi cu care lucrează.

În scopul aplicării programei de matematică au fost elaborate instrucțiuni de utilizare a manualelor școlare existente și s-a întreprins acțiunea de revizie a manualelor de matematică, care se va efectua gradat, pentru întreg ciclul primar.

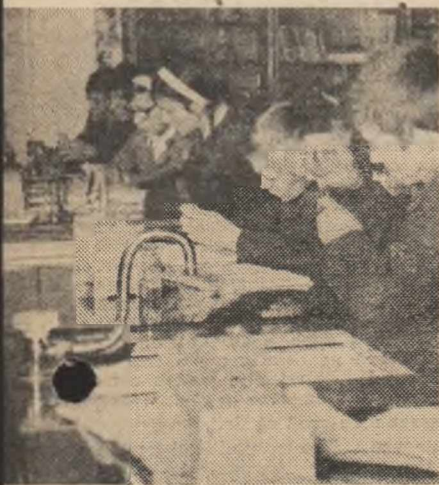
Astfel, începînd cu acest an școlar, s-a revizuit manualul de matematică pentru clasa I, în proporție de 80%, pe baza programei în vigoare, și s-a elaborat un caiet de matematică, necesar în organizarea și desfășurarea lecțiilor după principiile didactice moderne, pentru stimularea intensă a activității independente și individuale a elevilor.

introducerea unor teme noi și eliminarea altora ;

- prezentarea și aprofundarea problemelor de mare actualitate ale politicii economice a partidului nostru ;
- introducerea unor situații ce trebuie rezolvate de către elevi, a unor scheme didactice ajutătoare.

Cum programa școlară, împărțită și difuzată tuturor cadrelor didactice care prețuie economia politică, cuprinde și un studiu referitor la noua structură a programei și manualului, la felul cum ele trebuie folosite și valorificate în procesul predării, iar revista „Învățământul liceal și tehnic profesional” (nr. 8 din luna august a.c.) face referiri ample la acest proces, mă voi opri, în continuare, numai la câteva aspecte.

Practic, avem de-a face cu un manual nou. Înțelegerea corespunzătoare a fiecărei teme și a modului în care ea trebuie concretizată și realizată în relația cu elevii, poate fi asigurată numai de cunoașterea reală de către profesor a întregului manual. Ceea ce în vechiul manual era cuprins în tema despre obiectul economiei politice, acum este dezvoltat și completat în patru teme, urmându-se fixarea conceptelor economice de bază, înțelegerea corelației dintre economia politică și politica economică a partidului nostru.

Cele șapte teme de economie capitalistă, în afara faptului că răspund necesității unor tratări istorice, impuse la acest nivel al învățământului, surprind aspectele principale ale economiei capitaliste și abordează concepte și categorii economice care vin să condiționeze o mai bună înțelegere a economiei politice a socialismului, a superiorității socialismului față de capitalism. Aceste teme cuprind aspecte teoretice și practice a căror cunoaștere se impune pentru studierea economiei politice a socialismului. De exemplu, tema producția de mărfuri în socialism nu repetă, ci presupune cunoașterea tratării teoretice din tema producției de mărfuri în capitalism.

Cea mai mare parte a manualului, 120 de pagini din totalul de 205, este consacrată economiei socialiste. În afara unor teme noi, cum sunt cele referitoare la mecanismul economic, autoconducerea muncitorească și autogestiuca economicofinanciară, circulația mărfurilor, s-au produs și câteva modificări structurale, din care unele au generat, de asemenea, teme noi. Precizez, în acest sens, separarea pe teme distincte a costului veniturii net și a prețului, separarea eficienței de fonduri. În legătură cu acest ultim aspect, doresc să precizez ca evident faptul că autogestiuca este a fondurilor. S-a considerat că ea este mai bine înțeleasă dacă este prezentată după ce se cunosc și problemele teoretice și practice ale repartiției după muncă, ale costului de producție, venitului net și rentabilității și ale prețului. Din aceleași considerente tema circulației mărfurilor a fost plasată după tema referitoare la reproducția socialistă.

Prezentarea ideilor programatice din documentele partidului și statului nostru, a contribuției inestimabile a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii construcției socialismului, a constituit una din preocupările noastre de bază și s-a regăsit, în mod corespunzător, în conținutul fiecărei teme, al fiecărui paragraf. Desigur, necesitatea integrării organice a documentelor partidului nostru în predarea economiei politice rămâne o sarcină a fiecărui profesor, oferindu-i un câmp larg de acțiune.

Prof. univ. dr. FLORIN BURTAN

Programa de istoria României

ÎN SPIRITUL EDUCAȚIEI PATRIOTICE

Educarea tinerei generații în spiritul patriotismului socialist — cerință obiectivă a noii formațiuni sociale — impune școlii de toate gradele un efort permanent și sistematic, fundamentat pe gimnasia istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru. Iată de ce, în cuvântarea rostită la marea adunare populară din municipiul Iași, cu prilejul deschiderii noului an de învățământ, conducătorul partidului și statului spunea: „Este necesar să facem în așa fel încât tineretul patriei să cunoască trecutul glorios, înțelegându-l al poporului nostru care, în cele mai bune timpuri a ținut întodeauna sus steagul luptei pentru a-și apăra propria libertate, independența, pentru a fi stăpîn pe destinele sale!”.

Această viziune ne-a călăuzit în ampla acțiune de îmbunătățire a conținutului

programelor și manualelor de istorie, ca instrumente necesare procesului de educare și instruire. Cu acest prilej, am acordat o atenție deosebită explicării faptelor și evenimentelor istorice, legăturii lor dialectice cu fenomenele, procesele economice și social-politice, pentru a depăși acel statut al istoriei, care o menținea la stadiul de simplă înregistratoare a datelor și faptelor caracteristice erudiției în sine.

În acest spirit, noile programe de istorie națională evidențiază următoarele linii fundamentale: a) continuitatea statală la români, evoluția statului centralizat și independent condus de Burebista și Decebal, relațiile geto-dacilor cu vecinii, interferența civilizațiilor înaintașilor noștri cu marile civilizații ale antichității; b) formarea poporului român și a limbii române ca proces logic și

sinteză a civilizației autohtone geto-dacice și române; c) continuitatea geto-dacică, daco-romană și românească în spațiul carpato-danubiano-pontic, în ciuda valurilor succesive de migratori, precum și a vecinătății cu state puternice care au încercat, nu de puține ori, să încalce autonomia, independența și suveranitatea românilor; d) evoluția societății feudale pe teritoriul locuit de români, legăturile economice, politice și culturale dintre cele trei țări române, în pofida ființării lor separate, până la unirea deplină într-un singur stat; e) originalitatea și unitatea culturii românești, ca factor determinant în fundamentarea ideii originii comune a locuitorilor teritoriului cuprins între Carpați, Dunăre și Mare în transformarea conștiinței de neam în conștiință națională, ca premisă esențială în procesul de făurire a națiunii române; f) dorința românilor de a se uni într-un singur stat național, expresie a veacurilor de muncă și luptă neîntrerupte, de afirmare în contextul sud-est european și european, prin activitate diplomatică și contribuție militară efectivă; g) desăvârșirea unității statale a tuturor românilor — actual energie al întregului popor — și consecințele asupra vieții economice social-politice și culturale în întreaga perioadă de după 1 Decembrie 1918; h) victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, organizată și condusă de P.C.R., contribuția hotărâtoare a României la înfrângerea fascismului; i) dezvoltarea fără precedent a României în Epoca Ceaușescu, în domeniul vieții economice, social-politice și culturale, contribuția partidului și statului nostru la rezolvarea problemelor fundamentale ale omenirii.

În programele de istoria universală principalele îmbunătățiri se referă la: a) interferența culturii și civilizației românești cu cea universală, contribuția valorilor noastre autohtone la îmbogățirea patrimoniului universal; b) contribuția efectivă a poporului român la stăvilirea expansiunii străine în centrul și în sud-estul Europei; c) semnificația unirii politice a țărilor române sub sceptrul lui Mihai Viteazul, ca parte componentă a procesului general de centralizare statală în Europa; d) încadrarea revoluției române de la 1848 în amplul proces revoluționar european, desprinderea elementelor generale și a celor ce definesc și individualizează evenimentul românesc; e) justiția și necesitatea participării României la primul război mondial în vederea desăvârșirii unității statale-politice, încadrarea patriei noastre în procesul general-european consacrat de tratatele de pace de la Versailles; f) politica de menținere a statu-quo-ului teritorial, de făurire a unor alianțe regionale defensive, lupta antirăzboinică și antifascistă, elemente definitorii pentru politica românească interbelică; g) sublinierea contribuției României la scurta război mondial, a celui de-al doilea război mondial, a semnificației interne și internaționale a procesului declanșat la 23 August 1944, a consecințelor sale pentru dezvoltarea ulterioară a țării pe plan intern și a relațiilor cu vecinii și cu alte țări ale lumii; h) evidențierea contribuției României, a P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la rezolvarea problemelor fundamentale cu care se confruntă umanitatea.

Se impun de asemenea câteva clasificări în ceea ce privește asigurarea concordanței noilor programe cu manualele, cele mai multe aflate în curs de îmbunătățire precum și unele detalieri ale liniilor fundamentale evidențiate anterior. Astfel, profesorii de istorie vor sublinia

faptul că formarea poporului român și a limbii române este rezultatul împletirii civilizației autohtone geto-dacice cu cea romană, proces realizat atît pe cale pașnică, cît și pe cale mai puțin pașnică, și care a culminat cu ocuparea de către Roma a unei părți din Dacia. Vor fi combătute, cu acest prilej, tezele deja depășite ce exagerează unul sau altul dintre elementele de sinteză ale acestui proces, precum și tezele mai recente din unele istoriografii străine care denaturează adevărul istoric referitor la originea poporului român și a continuității sale neîntrerupte în acest spațiu geografic.

Cu privire la formarea statelor feudale românești, se va avea în vedere specificitatea acestui proces determinată de factori externi, factori ce n-au putut împiedica, totuși, realizarea procesului legic de unire a tuturor românilor într-un singur stat. Va fi relevată lupta neîntreruptă a românilor pentru anihilarea imixtiunii imperiilor vecine reacționare, care, nu o dată, au transformat pămîntul românesc în teatru de război, obiect de negociere și de compensație, nesocotind interesele majore și dorința de independență, autonomie și suveranitate a noastră.

Cît privește dezvoltarea economică și social-politică a țării noastre la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, din perspectiva relației dialectice dintre general și particular în dezvoltarea pe cale capitalistă a țărilor europene, se va argumenta că, în această perioadă, România nu a trecut la stadiul imperialist — așa cum se acredita anterior — ci că ea se afla în prima fază a dezvoltării capitalismului.

După cum se știe, primul război mondial a fost expresia ascuțirii contradicțiilor dintre marile puteri imperialiste, a aspirațiilor acestora spre împărțirea și reimpărțirea sferelor de influență. În ciuda acestui fapt, caracterul participării României la prima conflagrație mondială este determinat de necesitatea firească a desăvârșirii unității statale-politice, așadar, războiul dus de români alături de Antantă a avut un caracter just, național și popular, de eliberare a românilor aflați sub dominație străină, avînd drept corolar Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Un loc important trebuie acordat analizei situației țării noastre în perioada foarte apropiată de izbucnirea celui de-al doilea război mondial și de instaurarea dictaturii antonesciene. Astfel, trebuie argumentată teza conform căreia, în România, fascismul nu a avut o bază de masă și că instaurarea, în septembrie 1940, a regimului de dictatură militar-fascistă, nu a fost rezultatul unei fascizări progresive a vieții politice românești, ci consecința schimbărilor politico-strategice survenite pe continent în perioada august 1933 — august 1940, care au avut între altele drept urmare totală izolarea diplomatică, economică, politică și militară a țării noastre.

De asemenea, profesorii de istorie vor acorda toată atenția complexității revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, declanșată la 23 August 1944, semnificației ei internaționale, dar mai ales consecințelor sale privind dezvoltarea pe cale socialistă a României, edificării noii societăți.

De un real sprijin, în proiectarea și realizarea lecțiilor de istorie, sînt documentele partidului și statului nostru, opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Prof. TRIFON CARAUȘU
inspector general în

Ministerul Educației și Învățământului

O PERSPECTIVĂ INTEGRATOARE ASUPRA LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE

Noua Programă de limba și literatura română pentru clasa a IX-a acordă un spațiu extins problemelor de limbă, realizînd, față de cea veche, un sensibil progres. Noutățile au, trebuie s-o spunem de la început, implicații de ordin calitativ, deși cantitatea mai mare de ore rezervate studiului limbii române constituie și ea o dimensiune ce se impune atenției în discutarea noii structurări a cunoștințelor.

Este sigur că sfîrșitul anului școlar va aduce concluzii dintre cele mai importante pentru certificarea programei; acum, însă, cînd profesorii de limba și literatura română își construiesc noi strategii și caută modalitățile de lucru cele mai adecvate pentru aplicarea ei, sînt necesare cîteva observații generale. În primul rînd, este de remarcat modernitatea — în cel mai bun sens al cuvîntului. Dincolo de bibliografia care integrează literatură de referință din pedagogia și cercetarea literară a ultimilor ani, ori de fundamentarea activității didactice pe obiective rigurose sistematizate, în pas cu cerințele învățămîntului actual, foarte modernă este conceperea sistemului limbii în strînsă relație cu universul textelor literare. Prima parte a programei prevede 10 de ore pentru Noțiuni de limbă română, de istorie și teorie literară; Originea limbii române; Vocabularul limbii române; Stilurile funcționale; Componeri. Urmează secțiunea de teorie literară pro-

priu-ză, care începe cu capitolul Literatura ca artă a cuvîntului. Constituind o introducere sistematică, aceste ore au rolul (și de aici reiese o primă dovadă a superiorității acestei programe) de a fixa în conștiința elevilor o perspectivă integratoare asupra limbii și literaturii, privity ca două sisteme în permanentă interferență. Rămînînd la cel dintîi, să observăm că, dacă în clasele gimnaziale elevii abordează limba română sub un aspect preponderent analitic, cunoștințele despre originea și dezvoltarea limbii române, despre vocabular și stilurile funcționale creează sinteza absolut necesară. De asemenea, introducerea unor noțiuni noi, ca denotație și conotație, limbaj standard, ca și disocierile între diferite tipuri de limbaje (și, implicit, texte) îi permit elevului să înțeleagă și să conștientizeze funcționarea limbii ca sistem. Abordarea limbii române într-un mod integrator are consecințe și asupra înțelegerii operei literare, ca dimensiune specifică și complexă a faptului lingvistic: programa înscrie, printre problemele de teorie literară, definirea funcției expresive a limbajului și distincția între limbajul (textul) literar și cel științific. Unele dintre aceste chestiuni figurau, într-o formă sau alta, și în vechea programă. Acolo, însă, pe lîngă faptul că li se acordau mai puține ore de predare-învățare, aveau un caracter mai degrabă descriptiv și, mai ales, procesul înțelegerii

lor era oarecum „atomizat”, din cauza tratării lor ca subiecte independente. Programa ce se aplică începînd cu acest an școlar realizează un sistem de conexiuni rigurose și nuanțat, diferitele aspecte ale studierii limbii conținînd, în mod potențial, capacitatea de a forma un tot organic și, astfel, de a da elevilor posibilități sporite în sintetizarea cunoștințelor anterioare, în minuirea conceptelor sau în aplicarea principiilor la o problemă particulară. Studiarea vocabularului pe baza opozițiilor între compartimentele sale este în măsură să formeze, la elevi, o competență lingvistică superioară, și, prin aceasta, o mai mare capacitate de adevărate la o anumită situație de comunicare și mijloace variate de redactare a unor tipuri distincte de text.

Dimensiunea practică, aplicativă a programei este dată de precizarea explicită a obiectivelor pedagogice ale fiecărui capitol. Prin aceasta, programa nu are un caracter în exclusivitate normativ, ci este un real instrument de lucru al profesorului, un permanent îndrumător al activității sale. Obiectivele și, deopotrivă, „sugestiile pentru construirea testelor de evaluare formativă sau sumativă” au, în cazul capitolelor rezervate studierii limbii (ca și în acela de teorie literară) rolul de formare, la elevi, a unui sistem de principii și concepte cu un grad mare de operativitate în procesul diverselor analize. La acest punct, îmi exprim o speranță (și, în același timp, o sugestie pentru colectivul de coordonare): noile programe pentru clasele a X-a, a XI-a și a XII-a vor extinde, probabil, interferența dintre factorul lingvistic și faptul literar și asupra laturii aplicative a procesului de predare-învățare, asupra comentariilor și analizelor literare propriu-zise. Poezia modernă, mai ales, se pretează, cu rezultate foarte bune, la o analiză „tehnică”, iar abordarea din perspectivă lingvistică a fenomenului literar a atîns, la noi ca și

în alte părți, performanțe cu totul remarcabile. Consider, deci, că ar fi de bun augur includerea în „traseul obligatoriu” al unei analize de text poetic componentă lingvistică, în care cuceririle structuraliste și post-structuraliste, adaptate la particularitățile cognitive specifice vîrstei, nu numai că i-ar atrage pe elevi (ca orice impact cu noul), dar le-ar oferi o cheie de lectură în plus și o cale sigură de înțelegere și apreciere a valorilor poeziei moderne.

E de la sine înțeles că toate meritele acestei programe, ca și constituirea lor în realități concrete ale învățămîntului românesc, se află în cea mai strînsă dependență de eforturile creatoare ale fiecărui profesor. Mai presus de aspectele de conținut sau repartizare a orelor pe capitole, noul document elaborat de Ministerul Educației și Învățămîntului acordă un rol important cadrului didactic. Aplicarea sa cu succes depinde în cea mai mare măsură de capacitatea profesorului de a-și înnoi mijloacele de lucru, de la permanenta însușire și aprofundare a cercetărilor filologice moderne, pînă la elaborarea unei strategii în pas cu cerințele învățămîntului programat.

Prof. MIRCEA VASILESCU
Școala din Breaza, județul Prahova

ÎN DEZBATERE: Noua „Programă de pregătire tehnico-practică a elevilor din clasele V-VIII“

Incepând din acest an școlar, 1985—1986, avem o nouă „Programă de pregătire tehnico-practică a elevilor din clasele V—VIII“, instrument de muncă didactică a cărui elaborare, alături de multe altele, se circumscrie în sfera generală de eforturi ale Ministerului Educației și Învățământului pentru permanentă optimizare a procesului instructiv-educativ, pentru continuă adaptare a acestuia la nevoile mereu crescînde ale formării de cadre necesare construcției și dezvoltării social-economice ale patriei noastre socialiste.

Deci, o nouă programă. Noi cerințe, superioare, adresate celor care urmează să le aplice în practică. Ne-am gândit să venim în întâmpinarea lor, a maistrilor-instructori, a colectivilor de cadre didactice, a conducătorilor de școli, a tuturor celor ce vor apela zi de zi la această programă, solicitându-i pe unii dintre autorii, coautorii și consultanții ei să ne răspundă la două întrebări:

1. CARE AU FOST INTENȚIILE CELOR CE AU CONTRIBUIT LA ELABORAREA ACESTEI PROGRAME?

2. CUM CRED EI CĂ S-AR PUTEA INFĂPTUI, CIT MAI BINE, ÎN PRACTICA ȘCOLARĂ, ACESTE INTENȚII?

Au răspuns la întrebările redacției noastre: conf. dr. ing. COSTIN BOIANGIU, director adjunct în Ministerul Educației și Învățământului, ing. FELICIA ANASTASE, inspector școlar de specialitate al județului Tulcea, ing. dr. EUGENIA BALAȘA, inspector școlar de specialitate al municipiului București, VASILE SERIȚAN, inginer la Liceul industrial Nr. 23 din București, și ing. GHEORGHE TOMESCU, inspector școlar de specialitate al județului Giurgiu. Redăm în rîndurile ce urmează, convoorbirea pe care am avut-o cu interlocutorii noștri.

Red.: Vă rog să-mi îngăduiți ca înainte de a consemna replicile dv., să reamintesc structura acestei programe demne de urmărit de către toți cei interesați. Ea debutează cu „Îndrumări pentru aplicarea programei“, după care urmează „Obiective generale și specifice ale disciplinei“ și „Conținutul programei“, adică: „A. Cunoștințe din domeniul agroindustrial și activități pentru formarea de deprinderi de muncă în agricultură“ — cu două anexe — (Amplasarea răsadnicilor și tehnologia de producere a răsadului; Lotul școlar agricol) și „B. Activități tehnico-practice desfășurate în ateliere“, cu cele patru variante: I (prelucrarea lemnului, materialelor textile, instalațiilor electrice, noțiuni generale de electrotehnică și electronică, cunoștințe de economie casnică și gastronomie); II (activități practice de legătorie cărți); III (confectionarea prin împletire a obiectelor) și IV (lucrări în ceramică). Urmează un capitol care s-a bucurat de o bună apreciere: „Noțiuni generale de organizare ergonomică a muncii în atelierele de industrie practică“, continuat de „Modele pentru lucrări practice care se pot executa cu elevii“ și de câteva „Proiecte de tehnologie didactică“. Propun să axăm convoorbirea noastră tocmai pe aceste repere asupra cărora dv., cei ce ați contribuit la elaborarea programei, ați căzut de acord.

Gh. Tomescu: Îmi îngăduiți să apreciez că noua programă este superioară celei care a precedat-o. Evident, afirmația rămîne gratuită atîta vreme cît nu este susținută de argumente. (Scuzați-mă! Această nu înseamnă că neg calitățile vechii programe, din care actuala păstrează multe elemente pozitive). Și acum argumentele. Actuala programă pune un mai mare accent pe opțiunea profesională a elevilor. Este ilustrativ în acest sens Secțiunea B din structura acestei programe, care, prin cele patru variante ale sale, permite fiecărei școli să-și aleagă ceea ce este mai potrivit pentru condițiile sale specifice. În învățămîntul gimnazial noi inițiem elevii în executarea unor lucrări de atelier cu caracter industrial sau artizanal, a unor activități agroindustriale care să constituie baza unei temeinice orientări școlare și profesionale pentru integrarea lor cu succes în diferitele profile și meserii ale treptei I de liceu. Se intenționează să se dea cit mai multe elemente care să sprijine pregătirea elevilor care vor urma liceul sau școala profesională.

Red.: Intenția generală a programei este de a răspunde cerințelor documentelor de partid privind politica de învățămînt.

C. Boiangiu: Știți că se revine adeseori, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra ideii ca școala să fie, în permanență, în pas cu ceea ce se înfăptuiește pe plan național, cu achizițiile științifice și tehnice pe plan mondial. Apariția unor noi documente de partid, a unor noi acte normative privind organizarea și dezvoltarea economiei naționale solicită modificări și asupra modului în care se rezolvă instruirea practică în învățămîntul gimnazial. Era necesar să se pună de acord, în general, noile reglementări cu activitatea de pregătire tehnico-productivă, era necesară o interpretare creatoare a acestora, adaptarea lor la responsabilitățile învățămîntului. Nu poate spune nimeni — și cred că se impune să subliniem aceasta — că vechile programe nu ar fi servit instruirii corespunzătoare a elevilor. Dar cerințele impuse de progresul general al economiei noastre atrăgeau după sine și necesitatea adaptării învățămîntului la nevoile impuse de aceste progrese, precum și la cele impuse de însăși evoluția progresivă a învățămîntului. Copiii din mediul rural, ca și cei din mediul urban, constituie rezervorul de cadre al unităților economice, care sînt direct implicate alături de școală în buna desfășurare a instruirii practice.

E. Balașa: Dacă îmi permiteți, era, în vechia programă, chiar și o secvență spe-

cială pentru fete: adică fetele să se profileze numai pentru croitorie, broderie și bucătărie.

C. Boiangiu: Mai mult, cum bine ați intervenit, tovarășa Balașa, prin conținutul actualului program am intenționat să deschidem cit mai multe posibilități tuturor elevilor, din mediul rural și din mediul urban, atît pentru fete cît și pentru băieți, care pot să se pregătească în profesii cu caracter industrial, agrar și artizanal adecvat. Există noi reglementări cu privire la profilul și dezvoltarea industriei mici, legate de dezvoltarea optimă a industriei locale.

V. Serîțan: As zice că nu numai acestora, ci și cultivării tradițiilor locale, încurajării și dezvoltării talentelor locale, promovării unor meserii tradiționale. Am întîlnit, în practica inspecțiilor școlare, localități care spuneau că nici o documentație școlară nu mai înregistrează meseriile tradiționale, tradiții care au nu numai valoare folclorică, dar și o mare va-

si preciza tot ceea ce era de precizat. Am în vedere caracterul ei experimental, pe care l-am menționat chiar pe coperta programei; ea rămîne, astfel, deschisă tuturor sugestiilor, urmînd ca, pe baza a ceea ce vom afla de la cei ce urmează să o pună în practică, să elaborăm și modalitățile de îmbunătățire a ei.

E. Balașa: As vrea să subliniez, pe lîngă ceea ce arăta tovarășul Boiangiu, preocupările programei de a lega pregătirea elevilor din ciclul gimnazial de ceea ce urmează să facă ei în munca direct productivă și de necesitatea stimulării preocupărilor pentru utilizarea materialelor refolosibile. Sînt multe, îndeajuns de multe materiale care mai rămîn din „decupașele“, ca să spun așa, executate de întreprinderi și care pot fi utilizate cu rezultate excelente în activitatea tehnico-productivă a elevilor.

Red.: Cu condiția ca maistrii-instructori să investească imaginația și spiritul de inițiativă necesare.

E. Balașa: Evident, în această privință, programa îl crează toate posibilitățile. Unele dintre proiectele de tehnologie didactică vizează chiar utilizarea materialelor refolosibile. O altă idee: acum, dacă ne-au apărut la clasă a VI-a elemente de desen tehnic, maestrul-instructor este obligat să caute standardele la care s-au operat modificări. Apoi, prin prevederea unor noțiuni generale de electrotehnică este necesar ca maestrul-instructor să coopereze cu profesorul de fizică. El poate devansa, prin cunoștințe practice, cu explicațiile teoretice de rigoare, ceea ce urmează să expună profesorul de fizică, venind în ajutorul și în întîmpinarea acestuia. Aici se poate veni în ajutorul elevilor — acolo unde cei pasionați pot devansa cerințele programelor — prin cercurile științifice ale elevilor.

Red.: Înțeleg că în intenția programei a fost tocmai stimularea interesului științific și a aptitudinilor creatoare ale elevilor.

F. Anastase: Este exact ceea ce ne-am dorit.

V. Serîțan: As vrea tocmai să confirm, ca pe ceva deosebit de pozitiv, faptul că programa vine în întîmpinarea preocupărilor copiilor. Atunci cînd îi pasionează o anumită activitate, pot să atingă tehnologii de vîrf. Aici nu mai este vorba doar de o inițiere într-o meserie, ci de ceea ce înseamnă stimularea creativității. As vrea să subliniez încă o idee. Rezultă din programă și preocuparea formării elevilor în spiritul cultivării „design“-ului.

C. Boiangiu: Am considerat foarte util să atragem atenția asupra factorilor de mediu, cum ar fi zgomotul, care depășește nivelul igienic de decibel, asupra coloritului, a gradului de poluare atmosferică,

instructori ai caselor pionierilor și șoimilor patriei, care s-au remarcat prin succese deosebite la concursurile republicane și chiar de nivel internațional.

Red.: În ce măsură se impune să fie respectate cu rigoare recomandările specificate de programa „Pentru mediul rural“ și „Pentru mediul urban“?

C. Boiangiu: „Rigoarea“ în acest caz, se impune să fie interpretată într-un sens inteligent și realist. Dacă citim cu atenție în litera programei, putem constata că, în această privință, ea are o mare elasticitate. Nu este vorba de a o aplica în mod rigid, ci adecvat necesităților, posibilităților și tradițiilor economiei locale. Să zicem, spre exemplu, că ne aflăm în București — un oraș cu precădere industrial. Dar dacă într-o școală există posibilitatea de a executa lucrări de ceramică, de împletituri sau chiar lucrări cu caracter agroindustrial, nu se impune nici o restricție în acest sens; am în vedere, de exemplu, posibilitățile unor localități din Sectorul Agroindustrial Ilfov. După cum, de asemenea, ar fi absurd să se cadă într-o extremă opusă. Totul este ca organizarea acestei instruiri să aibă rațiuni bine întemeiate, pe viziunea de ansamblu a inspectoratului școlar. În acest sens, am stabilit unele responsabilități inspectorului școlar, care, împreună cu unitățile de învățămînt și cele economice, care organizează activitatea de pregătire tehnico-practică, trebuie să aleagă, cu discernămint, una sau alta din variantele propuse.

Red.: Cum credeți că vor fi receptate recomandările de evaluare?

C. Boiangiu: Noi am considerat această idee în concordanță cu preocupările și concepția generală a ministerului nostru de a stabili criteriile de evaluare obiectivă a elevilor. Există, în general, un mod foarte larg de evaluare. Fiecare maestru avea propriul lui mod de a evalua. Or, noi ducem o politică unică de apreciere astfel încît fiecare elev să se regăsească la același nivel de pregătire, indiferent de localitatea în care a învățat și cea în care urmează să desfășoare o muncă social-utilă. Nu știu dacă le putem considera ca niste „bareme“.

F. Anastase: Eu cred că da.

Gh. Tomescu: M-am gândit și eu la oportunitatea acestor „bareme“ la clasele V—VIII. Cred că oferim, prin ele, maistrilor-instructori repere de apreciere corectă, obiectivă a elevilor. Mai mult decît atît, această apreciere corectă are un rol foarte important în orientarea elevilor către o meserie sau alta.

F. Anastase: Eu as aduce în discuție fișa individuală, prin care se poate urmări evoluția elevilor și pe această linie și în care consemnările privind respectiva evoluție poate servi orientării școlare și profesionale.

C. Boiangiu: În intenția noastră a fost să dăm o atenție deosebită responsabilității privind evaluarea. Este de altfel o intenție pe care ne propunem s-o urmărim și în elaborarea altor programe.

Red.: Cum apreciați diversitatea „produselor“ solicitate elevilor prin această programă?

C. Boiangiu: Am căutat să evităm pe cît posibil șablonizarea produselor. Mai există, pe alocuri, obiceiul ca în cadrul orelor de instruire tehnico-productivă, elevii să producă la nesfîrșit, să zicem, saibe, sau alte repere, de o monotonie absolut nepedagogică. Programa noastră vrea să deschidă interesul tuturor elevilor pentru ceea ce produc, pentru lucrări variate, care să pună mai mult în valoare inițiativa creatoare, inventivitatea lor pornind de la importanța pe care o au jocurile. Urmîrind realizarea interdisciplinarității și transdisciplinarității, programa vrea să stimuleze imaginația copiilor concomitent cu angajarea lor în executarea unor lucrări utile. Dacă în școală îi dăm elevului acest imbold, de a realiza un lucru interesant și util, aceasta îl poate stimula să continue lucrul și în afara școlii. Aș dori ca, din convoorbirea noastră, conducerea de școli, toți factorii implicați în pregătirea tehnico-productivă a elevilor să înțeleagă că vrem să facem din orele destinate acestor activități un mediu stimulativ pentru activitatea creatoare a copiilor. Avem în programă cîteva exemple de piese care pot fi executate de copii. Între altele, o „instalație solară“ pentru producerea energiei electrice, un „periscop“ sau „un montaj pentru semnalizarea direcției la biciclete“ și încă altele. Ce poate fi mai pasionant pentru un copil decît să realizeze unul sau altul dintre aceste „jocuri“? Ele nu sînt deloc jocuri. Sînt lucrări pe care, executîndu-le, elevii se pregătesc pentru muncă. Cred și dorim ca în acest spirit, să fie înțeleasă noua noastră programă: ca o disciplină deosebit de importantă, care, pe lîngă calitatea de a conferi abilități practice, are și un înalt grad de intelectualitate.

Red.: Ar fi poate interesant de știut cum a fost concepută din punct de vedere tehnic această nouă programă?

V. Serîțan: În primul rînd, am vizat conținutul intrinsec al cunoștințelor ce trebuie transmise elevilor și al deprinderilor care trebuie formate la acestia, iar în al doilea rînd, am rezervat o parte specială organizării judicioase, științifice a locului de muncă, pentru a crea deprinderi corecte de lucru la elevi, concomitent cu asigurarea și furnizarea acelor elemente necesare maestrului-instructor, elemente pe care să se sprijine în demersul său didactic — în specie, modele de proiecte de tehnologie didactică.

Convoorbire realizată de OCTAVIAN BUZESCU

DIN OBIECTIVELE GENERALE ALE PROGRAMEI:

- Dobîndirea unui sistem de cunoștințe și deprinderi necesare pentru muncă
- Pentru activitățile din domeniul agroindustrial
- Pentru executarea unor lucrări cu caracter gospodăresc, de prelucrare a lemnului, a metalelor și materialelor electrotehnice
- Formarea unor deprinderi necesare practicării unor meserii tradiționale
- Citirea desenelor și executarea unor produse utile după desen
- Transferarea cunoștințelor practice în executarea unor lucrări de laborator
- Educarea în spiritul ordinei și disciplinei
- Orientarea școlară și profesională corectă.

loare economică, pentru că produsele artizanale românești se bucură de o mare căutare pe piața externă. Împletituri, ceramica, cusăturile, sculptura în lemn și alte produse specific românești sînt foarte căutate, nu numai în țara noastră, ci și peste hotare.

Red.: Încercăm să noua programă permită totodată cultivarea talentelor în spiritul tradițiilor locale.

F. Anastase: Prin cultivarea aptitudinilor, prin cultivarea condițiilor de dezvoltare, a înclinațiilor stimulate de mediul ambiant tradițional, sperăm, prin spiritul pe care am încercat să-l imprimăm programei, să ducă la valorificarea potențialului creator pe care îl dețin copiii patriei noastre. Învățămîntul de 10 ani este obligatoriu. Decî copiii deschîd ochii asupra viitoarei lor profesii pînă la terminarea acestui ciclului de învățămînt. Programa le oferă posibilitatea să opteze, în clasele V—VIII, fie pentru cunoștințe din domeniul agroindustrial, fie pentru activități cu caracter industrial sau cu caracter artizanal. Astfel, orientarea școlară și profesională capătă un conținut mai concret, mai profund și cu o motivație mai convingătoare.

Red.: Care este rațiunea variantei a II-a din secțiunea B a programei privind „activitățile practice de legătorie de carte“?

C. Boiangiu: Manualele utilizate comportă un anumit grad de deteriorare, iar noi dorim să le regenerăm și să le folosim un timp cit mai îndelungat. Ce altă soluție mai bună putea fi decît aceea de a-l învăța chiar pe copil cum să-și renoveze propriile lor manuale? De aceea ne-am gândit că una, două sau trei școli, din fiecare județ, ar putea să-și pregătească pe propriii lor „specialiști“, nu numai ca viitori meseriași ai întreprinderilor poligrafice, dar și ca niste „specialiști“ în regenerarea manualelor transmisibile, a fondului de carte din bibliotecile școlare.

V. Serîțan: Ceea ce implică o multitudine de preocupări plecînd de la alegerea optimă a școlilor, a colorilor atelierului, a poziției elevilor în fata bancurilor de lucru, a tuturor elementelor care crează mediul ambiant de muncă. Nu știu dacă în programă am putut cuprinde

precum și a utilizării optime a efortului fizic, ca să nu mai vorbim de tehnica securității muncii. Fiecare temă debutează cu instrucțiuni privind protecția muncii.

F. Anastase: Pentru mediul rural, ca și pentru cel urban, atunci cînd am revizuit programa, am plecat de la premisa că ea trebuie să ofere un larg cadru creator. Conducerea de școli pot să-și aleagă variantele cele mai adecvate condițiilor și cerințelor locale, în funcție de specificul economic al zonei respective. Conținutul orelor de agricultură, pe clase, este firesc corelat cu vârsta elevilor și cu condițiile locale. Spre exemplu, la noi, în județul Tulcea, Școala din Mahmudia are o bogată tradiție în dezvoltarea gospodăriilor anexe. La Școala din Sarichioi elevii pot să se familiarizeze cu repararea și confectionarea uneltelor de pescuit. Mai există acolo și o cooperativă agricolă de producție, precum și o secție a Centralei Deltei Dunării. La Școala din Sf. Gheorghe există loturi experimentale pentru dezvoltarea pomiculturii și a viticulturii. Iată numai cîteva exemple, între multe altele.

Red.: Cum au primit maistrii-instructori această nouă programă?

E. Balașa: La început au intrat puțin în alertă. S-a creat impresia că au apărut niște cerințe savante. În realitate, ceea ce a părut unora atît de „savant“ s-a dovedit în cele din urmă a fi foarte accesibil. Noi am avut o întîlnire, în Capitală, cu reprezentanții ai tuturor meseriilor pe care le implică această nouă programă. Într-o dezbaterie amplă, s-au clarificat intențiile ei. Maistrii-instructori sînt oameni de meserie, care au înțeles că nu au altceva de făcut decît să-și acomodeze pe copii cu aspectele elementare ale profesiilor. Rămîne să ne mai preocupăm de inițierea lor în anumite subtilități pedagogice. Ne-am propus, pentru a lichida acest handicap, ca, în colaborare cu anumite unități școlare din Capitală, cum ar fi Grupul Școlar UCCECOM, Liceul de Telecomunicații și altele unități școlare, chiar și unele instituții și întreprinderi, să organizăm pe timpul vacanțelor, cursuri de reciclare și de perfecționare a maistrilor. La această acțiune, vom apela, de asemenea, la maistrii-

PREGĂTIREA PENTRU SCRIS — EXERCITIILE GRAFICE —

Programa de exerciții grafice pentru grădinița de copii asigură o mai temeinică pregătire a preșcolarilor pentru activitatea școlară, în mod deosebit pentru activitatea de scriere. Obiectul citire (citit-scris), care are o mare importanță și care formează suportul pentru întreaga muncă școlară, are acum un corespondent distinct pregătitor la grădiniță, trecerea de la un nivel la altul făcându-se nu în mod brusc, cu pică și încercări greu de trecut, ci asigurându-se unitate între conținuturile celor două trepte de învățămint — grădiniță și școală.

Pentru însușirea deprinderilor de scriere, programa clasei I prevede o serie de semne grafice care, până nu demult, constituiau o noutate pentru unii școlari, deoarece în grădiniță nu erau întâlnite și exersate, cum ar fi: redarea bastonașelor cu întorsătura în sus, în jos, zala, cirilgul, nodul pe unul și pe două spații, ovalul și jumătatea de oval. De asemenea, la grădiniță nu erau introduse exerciții pregătitoare pentru copierea unor elemente grafice, alternând diferite forme pe caietul cu o liniatură specială.

Aceste semne grafice — constituit, mai tirziu — în clasa I — elemente ale scrierii — au fost introduse în noua programă pentru grădinițe în componența unor desene, cum ar fi: „Căpșuni”, „Urmii fire la gherghet”, „Bastonașul bunicului”, „Minerul umbrelei” etc., scrierea imbrăcând astfel haină de joc, menținându-se și interesul pentru activitate. Prin executarea acestor desene, pe lângă faptul că învață să reprezinte obiectele din natură, copiii învață mișcările necesare scrierii. Dar, la acest fenomen concurează toate deprinderile însușite la diferite activități. Spre exemplu, prin activitățile de desen, lucru manual și modelaj, preșcolarii își însușesc limbajul artistic, trezindu-li-se interesul pentru frumosul din natură, din viața socială și din

artă, formându-li-se unele deprinderi tehnice, elementare, care să le sprijine creația personală și creativitatea, dar mai important este faptul că prin aceste activități li se dezvoltă mușchii mici ai minii, se realizează coordonarea miini-ochi.

Jocurile de construcție ajută și ele la formarea percepției, a reprezentărilor spațiale, a premiselor gândirii tehnice.

Un aport deosebit îl au activitățile manuale, prin care se dezvoltă mușchii miinilor și se realizează coordonarea miini-ochi, deprinderea copiilor cu învingerea dificultăților și ducerea la bun sfârșit a lucrului început (șnuruirea, înșirarea, tăierea, cusutul, țesutul etc.), verbalizarea succesiunii operațiilor tehnice de lucru, aprecierea și autoaprecierea lucrărilor și sint și mijloace de îmbogățire și activizare a vocabularului copiilor.

În activitățile matematice, copiii sunt pregătiți în vederea însușirii limbajului matematic, se acționează direct cu obiectele, se asigură dezvoltarea spiritului activ și independent, iar minuirea materialului distributiv activează vorbirea. Un aport deosebit îl au aceste activități la formarea reprezentărilor despre pozițiile spațiale dintre copii și unul sau mai multe obiecte: direcția (dreapta-stînga; înapoi-înainte; sus-jos; deasupra-dedesubt), distanța (aproape-depart; lângă; pe alături; aici-acolo), reprezentări de mărime (mare-mic; egal-la fel-tot atât; înalt; scurt-lung; gros-subțire), reprezentări despre formă (cerc; rotund; pătrat; oval; dreptunghi; triunghi), reprezentări despre poziția liniei (verticală, orizontală, oblică, dreaptă, curbă, șerpuită, frântă). Pentru verificarea acestor cunoștințe, copiii au fost puși să rezolve unele fișe ca: „Desenează mingi pe raftul de sus”, „Colorează copacul din dreapta”, „Desenează o minge sub masă”, „Desenează flori în vază”, „Colorează copacul care este aproape de casă”, „Hașu-

rează drumul cel mai scurt”, „Desenează mere în pomul de lângă gard”.

Pentru a dezvolta copiii spiritul de observație, capacitatea de selecție, de sesizare a relațiilor dintre elementele componente, le-am prezentat diferite imagini la care ei trebuia să observe ceea ce lipsește, ce este în plus sau ce nu este la locul potrivit, sub formă de joc: „Spune ce lipsește”, „Unde-i este locul”, „Așează la locul potrivit” etc.

Pentru a-i deprinde pe copii să se orienteze corect în spațiu, am executat cu ei exerciții de urmărire a unui obiect în mișcare, de la stînga la dreapta, de sus în jos, de jos în sus, ușurând astfel viitorul proces de scriere și citire, de verbalizare a acțiunilor.

În cadrul activităților de muzică, pentru a dezvolta la copii simțul ritmului — necesar și la activitățile de scris (repede, ușor, apăsat, alternativ cînd pe un spațiu, cînd pe altul etc.) — ordinea, succesiunea, simetria, am executat cu ei diferite exerciții: să meargă în ritmul dat, după bătăi din palme, tobă, instrumente muzicale, melodii, să execute unele jocuri cu text și cînt etc.

Pentru obișnuirea copiilor de a păstra o poziție corectă în timpul scrisului, de a ține corect instrumentul de scris, de a se orienta corect în timp și spațiu, în cadrul activităților de educație fizică, al programului de învățare, am căutat să le fac cunoscute copiilor părțile componente ale corpului omenesc: să învețe bine denumirile lor, să recunoască segmentele dreapta-stînga, ale propriului corp și ale partenerilor de joc, să învețe unele mișcări care să solicite ochii în urmărirea brațelor sau picioarelor, a obiectelor de joc, în exerciții ca: „Prinde balonul”, „Mingea peste sfoară”, „Prinde fulgul”, „Sintem uriași”, „Legăm șiretul” etc.

Scrierea de mină presupune mișcări precise, stabile ale minii. Aceste deprinderi se formează treptat. Copiii sunt determinați să-și concentreze atenția asupra poziției coroului, mișcărilor minii și ochilor, coordonării lor juste; ei trebuie, de asemenea, să respecte cerințele igienice, tehnice și grafice privitoare la forma, înclinarea și grosimea semnelor respective. Este indicat ca, înainte de începerea fiecărei activități de

desen grafic, să se execute exerciții ca: „Închiderea și deschiderea pumnilor”, „Deget mic, deget mare”, „Ploaia”, „Cîntăm la pian”, „Morișca cu degete”, „Evantai”, „Împingem”, „Brațe scurte, brațe lungi”, „Răscum” etc.

De asemenea, este necesar să avem în vedere reglarea presiunii minii asupra instrumentului de scris, pentru a evita rupearea virfului creionului sau a hirtiei. Pentru aceasta, încă de la grupa mică, am planificat activități de dactilo-pictură, deoarece, prin contactul direct al minii cu hirtia, copiii învață cum să-și dozeze efortul la apăsare.

Urmărind desenele copiilor preșcolari, nu de puține ori am constatat lipsa de proporție între părțile componente ale imaginii, iar din discuțiile purtate cu tovarășii învățători am reținut că aceste deficiențe se mențin și la școală: scriu semnele din perioada preabecedară — precum și literele — inclinandu-le prea mult spre dreapta. Pentru înlăturarea acestor deficiențe, în cadrul activităților de desen după natură, al activităților de observare, i-am determinat pe copii să perceapă proporțiile dintre diferite obiec-

te: omul nu este cit copacul, gardul nu este cit casa, floarea nu este cit gardul sau cit un copil etc. Observind trunchiurile copacilor, stilpii de telegraf, scindurile gardurilor, picioarele meselor și ale scăunelilor, și-au dat seama că au poziția verticală, în timp ce firele de telegraf sîrma pentru întins rufe, treptele scărilor au poziția culcată, adică orizontală, iar acoperișul casei, derdelușul, coasta unui deal au poziția oblică. Terminația de sus a gardului poate fi rotunjită, ascuțită, dreaptă sau curbă. Observind diferite plante, frunze, flori, fructe, au constatat că și acestea sînt mărginite de linii care pot avea diferite forme și pot fi reprezentate grafic.

La unii copii se observă ambidextria, o slabă lateralizare (mai ales sub vârsta de patru ani), deci, mînîncă, lucrează desenează, apucă obiectele cînd cu o mînă, cînd cu alta; prin toate activitățile manuale din grădiniță am căutat să-i obișnuiesc să folosească mai mult mîna dreaptă, fără a le interzice folosirea minii stîngi.

Educ. LUCICA TELIBAȘA
Grădinița Nr. 20
din Bacău

„Ne jucăm cu creioane colorate”

Lucrarea profesorului Ion Pirvan — concepută și realizată în conformitate cu prevederile programului de exerciții grafice pentru grădinițe elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului — cuprinde o colecție de 48 de modele de semne grafice pe care urmează să le exerseze copiii de grupă mare, cu ritmicitate, sub îndrumarea educatoarei, în vederea pregătirii lor pentru însușirea scrierii în clasa I.

Acest caiet de „fișe” pentru preșcolari, cu desene atrăgătoare, colorate, în care sarcina didactică ia înfățișarea jocului recreativ, va fi cu siguranță un util instrument de lucru, cu obiective complicându-se treptat și integrându-se într-un tot organic, potrivit concepției unitare care stă la baza programului. Așa cum se menționează în nota explicativă, lucrarea „propune exersarea a celor semne grafice care (...) urmăresc trecerea de la trasarea în spațiul liber în spațiul delimitat de liniatură și, în ace-

lași timp, reducerea treptată a dimensiunii semnelor grafice, pentru a le apropia de mîrimea literelor și cifrelor pe care le va scrie copilul în clasa I”. Totodată, imaginile prezentate în acest caiet pot fi folosite de educatoare și în alte activități organizate cu copiii: lecturi după imagini, ilustrarea conținutului unor poezii sau povestiri, convorbiri tematice, precum și pentru efectuarea unor exerciții necesare îmbogățirii vocabularului copiilor sau pentru corectarea unor deficiențe de pronunție.

Atît această lucrare, cit și alte materiale ilustrative, care pot fi utilizate în procesul de învățămînt în grădinițe, se procură prin comenzi adresate direct la Întreprinderea de reclamă și publicitate — RECOOP — București, Str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, telefon: 13 81 75, cont 40663051 B.N.R.S.R. — Filiala sectorului 2. Plata se poate face prin virament (contul mai sus menționat), prin C.E.C. sau numerar.

DOINA SĂNTIMBREANU

CORECTAREA TULBURĂRILOR DE LIMBAJ

Însușirea temeinică a unei exprimări corecte, orale și în scris, reprezintă garanția succesului școlar. Pentru realizarea acestui deziderat de primă importanță, învățătorii sînt preocupați să asigure tuturor elevilor, printr-o metodologie adecvată — începînd cu perioada preabecedară, la clasa I — dobîndirea unor cunoștințe corecte de limbă prin procedee și tehnici speciale necesare în înlăturarea tulburărilor existente în limbajul unor copii. Spre a evidenția cîteva aspecte ale muncii cu elevii, în vederea realizării acestui obiectiv, ne-am adresat prof. logoped coordonator Maria Sin, de la Centrul Logopedic Nr. 7 din Capitală și învățătoarei Maria Dean, de la Școala Nr. 178 din București.

Red.: În funcție de gravitatea lor, tulburările de limbaj provoacă la unii elevi modificări negative, la nivelul personalității și al comportamentului acestora, constituind, totodată, cauze ale unui randament școlar redus, datorat refuzului elevului de a participa la actul comunicativ. Pentru început, vă propun să vă referiți la necesitatea corectării tulburărilor de limbaj manifestate de unii dintre elevii claselor I.

Prof. M. Sin: În cadrul activității instructiv-educative cu elevii din clasa I, interesul pentru forma și conținutul exprimării prin intermediul limbajului și înlăturarea tulburărilor acestuia constituie o preocupare importantă a cadrelor didactice și a celor de specialitate, precum și a familiei. Cunoașterea — încă din perioada preabecedară — a handicapurilor de limbaj și necesitatea aplicării măsurilor de prevenire și corectare a tulburărilor limbajului se justifică prin rolul formativ al acestuia la întregirea personalității, prin influența exercitată în procesul de adaptare și integrare în colectiv și în activitatea școlară, ca efect al relației intercomunicative și ca sistem fundamental de elaborare și comunicare a gândirii. De cele mai multe ori, tulburările vorbirii influențează corectitudinea citit-scrisului. În

clasele I—IV, din cauza prezenței la copii a unui număr mare de sunete încorecte, aceștia întâmpină dificultăți în asocierea fonemului cu grafemul respectiv și, ca urmare, își însușesc cu greu și scrierea corectă.

Red.: Vă rog să precizați ce tulburări de limbaj există și care sînt cauzele lor?

Prof. M. Sin: Tulburările de limbaj apar ca urmare a unor procese complexe ce acționează asupra organismului copilului în diferite perioade ale dezvoltării sale. Ele au la bază cauze: organice (de natură centrală sau periferică), funcționale (care privesc atît sfera receptoare, cit și cea efectoare), psiho-neurologice și psiho-sociale. Iată o clasificare sumară a tulburărilor de limbaj care pot fi întâlnite la unii dintre elevii claselor I: 1. Tulburări de pronunție (dislalia, rinolalia, dizartria); 2. Tulburări de ritm și fluență a vorbirii (bilbilal, logonevroză, tahilalie, bradilalie); 3. Tulburări de voce (afonie, disfonie); 4. Tulburări ale limbajului citit-scris (dislexia-alexia, disgrafia-agrafia); 5. Tulburări de dezvoltare a limbajului; 6. Tulburări polimorfe (afazia-alalia).

Red.: Care sînt metodele și procedeele prin care se poate interveni pentru înlăturarea acestor defecte?

Prof. M. Sin: În orientările

logopedice actuale se preconizează adoptarea măsurilor cu caracter profilactic și terapeutic cit mai timpuriu, în mediul obișnuit de viață al copilului.

În funcție de specificul deficienței, de gravitate și de dezvoltare psihică, copiii logopați sînt îndrumați către cabinetele logopedice interșcolare sau aceea cu defecte ușoare se corectează în clasă, în cadrul activității instructiv-educative. Corectarea se face printr-o gamă variată de metode și procedee prezentate în literatura de specialitate și cunoscute de învățători, care pot înlătura sau ameliora defectele de vorbire mai ușoare. Dintre cele mai importante metode și procedee cu caracter general, amintesc: Educarea ritmului respirator și a echilibrului dintre expir-inspir. Se realizează prin: exercițiile cunoscute pentru mărirea capacității volumului respirator și dezvoltarea ritmului, jocuri în aer liber, umflarea baloanelor, expir-inspir alternativ, pe gură și pe nas, exerciții de respirație odată cu pronunțarea sunetelor, poezii ritmice; Dezvoltarea auzului fonematic (prin care sunetele sînt percepute ca elemente semantice sau foneme) a cărei tulburare atrage perceperea dificilă a sensului vorbirii prin lipsa de discriminare a sunetelor, a silabelor și a cuvintelor. La clasa I, se folosesc: exerciții de diferențiere a unor sunete de altele, diferențierea și identificarea cuvintelor sinonime și paronime, poezii ritmice etc.; Dezvoltarea motricității generale și a mișcărilor fon-articulatorii; Educarea personalității copilului, în sensul stimulării psihismului deoarece, în prezența tulburărilor de limbaj, se produce și perturbarea în organizarea și sistematizarea vieții psihice, ceea ce diminuează încrederea și provoacă elevului o stare de încordare permanentă. Limbajul se dezvoltă în sfera afectivității. De aceea, se cere din partea învățătorului un plus de apropiere și de înțelegere față de micul logopat.

Așa cum am menționat, ca-

zurile mai grave, care nu se pot corecta în clasă, necesitînd aplicarea unor metode speciale de corectare, vor fi îndrumate către cabinetele logopedice interșcolare. Este bine să existe o colaborare permanentă între învățători și profesorii logoped. Cu ocazia examinării copiilor, în vederea depistării tulburărilor de limbaj, învățătorii sînt informați asupra formei și

gradului de deficiență și a procedeele de activitate cu acești copii. De asemenea, în cadrul cercurilor și comisiilor metodice, intervențiile profesorului logoped conduc la inițierea și familiarizarea învățătorilor cu procedeele de lucru pentru corectarea tulburărilor de vorbire mai ușoare.

VIOLETA APOSTOL

Procedee și tehnici adecvate

La vârsta de șase ani, în clasa I, corijarea greșelilor de pronunție nu poate fi concepută rigid, ca o reproducere repetată a unor cuvinte, silabe, sunete pînă la corectarea lor. Ar însemna să-i supunem pe elevi unui efort care depășește puterea lor de concentrare, ducînd, în final, la obosirea sistemului nervos. Iată cîteva dintre procedeele și tehnicile ce fac parte din metodologia mea de lucru curentă și care contribuie la corectarea pronunției defectuoase a unor dintre elevi: 1) Gimnastica corpului și a organelor care participă la realizarea pronunției: a) mișcări ritmice ale membrelor și corpului, combinate cu exerciții de respirație, b) exerciții fizice de relaxare și încordare a diferitelor grupe de mușchi, c) exerciții de coordonare a brațelor și picioarelor; 2) Exerciții pentru dezvoltarea aparatului fon-articulator și a expresivității faciale, linguale, mandibulare, labiale prin imitare, sunete imitative, mimico-gestice în recitări, în cîntece satirice; imitarea risului, a supărării și a altor stări afective; 3) Educarea respirației prin: activități sportive, jocuri în aer liber, umflatul baloanelor, suflatul păpădiei, mirositul florilor, folosirea instrumentelor muzicale de suflat, silabe cîntate: „ta, te, ti, to, tu; na, ne, ni, no, nu; da, de, di, do, du”; 4) Jocurile didactice: a) imitative, care includ onomatopee imitative astfel alese încît să cuprindă sunetele pronunțate greșit de copii: „p, b, t, d, m, n, f, v”; „c, g” și „l, r, s, z, ș, ce, ci”. De pildă, folosesc onomatopee, exersînd sunetele menționate: pic, poc, puc, pac; bun,

ban, be, bi, ba; clinic, clo, plic, lpa, luli; cra, cro, cru, cre, cri. Pentru sunetul „r” voi folosi versurile: „Rică nu știe să zică / Riu, rățușcă, rămurică”; b) de mișcare, distractive, care necesită, printre altele, și rostirea unor onomatopee. De exemplu: „Trenul și vîntul”; „Cine cîntă așa?”; „Cine face așa?”; „Șarpe și albiniță”; „Cocoșul și pisca” etc. Organizez aceste jocuri imitative, timp de 4—5 minute, la sfîrșitul unei activități recreative, în cadrul activităților de completare, atunci cînd conținutul acestora are o legătură directă cu activitatea respectivă, avînd și calitatea de a înviora copiii; c) cu text și cînt, presupun o activitate ritmică și de coordonare atentă a mișcărilor și oferă și școlărilor bilbilali posibilitatea de a se manifesta individual, știindu-se că, de regula, aceștia nu se bilbilează atunci cînd cîntă și cînd recită. De exemplu: „Vînturul și turturica”; „Grădinarul și florile”; „Vulpea și iepurele”.

În vederea corectării pronunției greșite a elevilor, urmăresc permanent să realizez: viața sunetului de corect în poziții și combinații gradate ca dificultate; folosirea cuvintelor în ordine gradată de dificultate: monosilabice, bisilabice, trisilabice, cu diftong, cu combinații de consoane, cu silabe ce se repetă identic sau cu o consoană în plus; și a cuvintelor simple, uzuale, ordonate după inițială; aplicarea metodei corectării, bazate pe exerciții de recunoaștere și articulare, pe material vizual format din seturi de imagini, apoi exerciții de citire și scriere.

Inv. MARIA DEAN
Școala Nr. 178 din București

PREADOLESCENȚA

Virsa marilor tranziții psihosociale

Virsa preadolescenței corespunde, în principiu, școlarității mijlocii. Este una din perioadele cele mai controversate, fapt determinat atât de complexitatea, intensitatea și profunzimea evoluțiilor biopsihosociale, cât și de atitudinile — de o pronunțată eterogenitate și ambiguitate — pe care le manifestă adultii (chiar și pedagogii) față de această virsă. Evoluții calitative noi în toate planurile marchează dezvoltarea fizică și psihosocială a elevului, ceea ce face imperios necesară cunoașterea lui atentă și riguroasă în scopul proiectării adecvate a unor strategii optime de instruire și educare.

Elevul preadolescent se află în fața primei mari diviziuni a muncii școlare: diversificarea și introducerea unor noi obiecte de învățământ, activitate școlară cu mai mulți profesori ce implică noi modele și stiluri de muncă intelectuală, atitudinale și relaționale, dar și exigențe diverse, adesea neunitare. Toate acestea presupun un sprijin adecvat dat elevului pentru adaptarea sa la noile solicitări, sprijin ce se va baza pe o bună cunoaștere psihopedagogică. Tratarea diferențiată a elevilor este acum mai necesară decât oricând, cazistica comportamentală fiind foarte bogată.

Cu riscul unei posibile schematizări, în continuare ne vom mărgini să evocăm, într-un mod sintetic, principalele dominante ale dezvoltării în această perioadă de virsă.

În domeniul dezvoltării fizice are loc ceea ce specialiștii numesc „puseul de creștere”, care se manifestă prin creșteri importante ale tuturor indicatorilor fizici, prin schimbări morfologice și fiziologice semnificative. Intensitatea, ca și momentul manifestării acestora diferă de la copil la copil, dar mai ales în raport de sex, fiind mai timpurii la fete, dar, adesea, mai intense la băieți.

Fără a fi neapărat aspectul cel mai important al maturizării biofizice din această perioadă, maturizarea sexuală constituie totuși unul dintre procesele care influențează în multe privințe maturizarea psihosocială a preadolescenților. Ea are un moment de vîrf acum, dar este un fenomen absolut firesc, care nu trebuie nici dramatizat, dar nici eludat. Pe fondul modificărilor fiziologice și al apariției caracterelor sexuale secundare se structurează noi raporturi între sexe, care trec, de la o inițială distanțare și izolare a băieților de fete, spre o apropiere pe un plan calitativ deosebit, centrată pe identitatea și conștiința apartenenței la sexe diferite, ce impun atitudini și

comportamente specifice, cu restricții și permisivități necunoscute în școlăritatea mică. Aceste evoluții au ca efect, între altele, o anumită erotizare a comportamentelor intersexe, ce nu trebuie împiedicată, ci dirijată discret, ceea ce impune o anumită apropiere a profesorului de elev, utilizarea pe scară mai largă a convorbirilor individuale într-o manieră informală, dar avînd la bază încrederea reciprocă și sinceritatea.

Normalitatea maturizării fizice generale are un rol esențial în modul de receptare a elevului de către grupul de colegi și de prieteni (cei cu anumite întirzieri în maturizare resimt un oarecare disconfort relațional, generat de reținerile grupului față de ei).

Spre deosebire de școlăritatea mică, procesele ce au loc în planul maturizării fizice și biofizice, datorită intensității și profunzimii lor, au largi implicații în planul maturizării și dezvoltării psihosociale a elevului. De aceea, aceste fenomene, sumar descrise mai sus, trebuie cunoscute și tratate adecvat de către diriginte, dar și de ceilalți profesori. Aici s-ar cuveni să facem precizarea că sarcinile cunoașterii nu revin (așa cum vrea să acrediteze o anumită prejudecată) doar dirigintelui, ci tuturor profesorilor, întrucît proiectarea adecvată a modalităților și formelor de instruire și educare a elevilor este realizată de către fiecare profesor. Desigur că dirigintei îi revin obligații suplimentare, generate de statutul său de coordonator al întregii activități a elevilor dintr-o anumită clasă, de necesitatea de a media raporturile școlii cu familia și de a coopera cu medicul pediatru.

Șchimbări semnificative se produc, deci, și în planul dezvoltării psihosociale a elevului. Astfel, în privința maturizării cognitive, au loc evoluții care-l permit să abordeze noi sarcini școlare, mai complexe și mai dificile. Restructurarea activității intelectuale are loc pe fondul construcțiilor progresive a aparatului logico-formale, care marchează un salt calitativ major. Raționamentele și judecățile devin mai complexe, se cristalizează treptat o

școlară (dar și în cele nonșcolare) producînd schimbări relaționale și comportamentale esențiale. Se conturează puternice sentimente de prietenie colegială, ce au o mai mare stabilitate. Atașamentul la grup este foarte puternic, generînd adesea stări de conformism exagerat față de membrii grupului și de relativă opoziție față de adulți. Exercițierea rolului de elev este astfel mediata de expectanțele și normele grupului școlar. Conștiința de sine este strîns corelată cu conștiința de grup, marcînd prin efectele sale chiar și rezultatele școlare ale elevului.

Această nouă situație impune din partea profesorilor și a dirigintelui, în special, nu numai cunoașterea elevului ca entitate individuală, ci și în cadrul grupului. Nivelul de integrare în grup, statutul sociometric, gradul de structurare a relațiilor interpersonale și tipologia lor devin aspecte necesare a fi investigate mai atent (tehnicile sociometrice fiind de un real folos în acest sens). Aceasta întrucît, acum, grupul devine un important mijloc de influențare educativă a elevilor, profesorul avînd datoria să-l utilizeze în acest sens, dar să se

atitudine critică în receptarea cunoștințelor, valorilor, modelelor și comportamentelor.

Concomitent au loc modificări substanțiale la nivel senzorial-perceptiv (creșterea pragurilor de performanță ale acestor activități). Corelativ, posibilitățile de redare prin limbaj sporesc, exprimarea devenind mai complexă, mai sigură și mai amplă. Un spor de curiozitate epistemică și progrese ale inteligenței, corelate cu dezvoltări similare ale altor facultăți intelectuale — memorie, imaginație, atenție etc. — asigură premisele abordării, pe noi baze, a procesului de învățare școlară. Față de această situație, profesorilor le revine misiunea dificilă, dar foarte importantă sub raport formativ, de a le impune elevilor un stil de activitate intelectuală, de a-i instrui treptat cu metode și tehnici de învățare, care să le asigure succesul școlar.

În privința maturizării socio-afective, numeroase aspecte ne rețin atenția, aspecte ce sînt rezultatul conjugat al evoluțiilor psihice amintite și al modificărilor de statut și rol pe care le implică școlăritatea în gimnaziu.

Unul dintre aspectele cele mai importante îl constituie trecerea de la identitatea individuală la cea colectivă, de la egocentrism la sociocentrism, acesta din urmă dînd nota definitorie a perioadei. Elevul trăiește acum debutul adevăratei virse a grupului, integrarea în grupul

ocupe și de structurarea lui optimă.

Aspectele amintite au implicații și asupra comportamentului școlarului preadolescent, care pendulează încă între dependență și independență acțională, între heteronomie și autonomie. Sporul de independență și inițiativă este susținut de apartenența la grup și școală, ca și organizațiile de tineret au menirea să creeze largi disponibilități în această privință.

O atenție specială merită educația morală, care se poate realiza acum pe alte baze decât în școlăritatea mică. Apt pentru înțelegerea celor mai multe dintre conceptele și normele morale, elevul poate fi influențat în direcția constituirii treptate a conștiinței morale. Grupul școlar constituie un creuzet ce permite decantări ale semnificațiilor morale, asigurînd — dacă e bine folosit — formarea unor conduite și atitudini morale adecvate.

Unul dintre aspectele cele mai importante, a cărui realizare va continua și în etapele ulterioare, este identificarea vocațională. Acum încep să se cristalizeze, într-un mod mai observabil și mai semnificativ, inclinațiile și aptitudinile, preferințele și interesele (de cunoaștere și profesionale). Asigurarea unei convergențe între interesele de cunoaștere și aptitudinile în formare constituie o sarcină esențială, a cărei realizare depinde într-un grad înalt de nivelul de cunoaștere a dotărilor elevului. O bună cunoaștere a acestor aspecte îi va permite profesorului nu numai o îndrumare adecvată, dar și un sprijin dat elevului în procesul complex al identificării vocaționale, al autocunoașterii și autoeducării. Orientarea școlară și profesională începe într-un mod mai sistematic acum și trebuie să se bazeze pe cunoașterea și dezvoltarea diferitelor dotări psihosociale.

Metodele și tehnicile de cunoaștere psihopedagogică existente vor fi utilizate în raport cu particularitățile, necesitățile și obiectivele procesului instructiv-educativ. Menționăm, pe scurt, câteva dintre modalitățile de cunoaștere cele mai profitabile pentru această perioadă de virsă: analiza de caz (dată fiind diversitatea situațiilor existente), analiza biografică, testele de autodescriere, de autoobservare și de autoevaluare (care ne oferă date semnificative despre percepția și conștiința de sine ale elevului), compuneri pe teme relevante sub raportul diferitelor trăsături de personalitate, chestionare, convorbiri colective sau individuale, teste etc.

La fel de multă atenție vom acorda metodelor de cunoaștere și influențare a grupurilor școlare și anume tehnicilor sociometrice, dat fiind rolul grupului în formarea elevului.

Cunoașterea elevului trebuie să vizeze totdeauna obiective ameliorative și performative fiind indicat să-l surprindă pe elev în ansamblul activităților și manifestărilor sale școlare și extrașcolare.

Conf. univ. dr. EMIL PAUN

● PRIMA MARE DIVIZIUNE A MUNCII ȘCOLARE ● „PUSEUL DE CREȘTERE” ● MATURIZAREA COGNITIVĂ ● CONȘTIINȚA DE SINE ȘI CONȘTIINȚA DE GRUP ● CUNOAȘTEREA ELEVULUI. ÎNDATORIRE A TUTUROR PROFESORILOR

ÎN ACORD CU CERINȚELE ECONOMICO-SOCIALE

(Urmare din pag. 1)

ție de cerințele concrete de forță de muncă. Așa, de exemplu, avînd în vedere nevoile mereu crescînde de forță de muncă în construcții, s-au creat clase cu profil de construcții, afiliate unor licee de profil.

Avînd în vedere aceste lucruri, orientarea școlară și profesională s-a amplificat și se amplifică mereu, pe măsura integrării tot mai depline a învățămîntului cu cercetarea și producția. Astfel, pe baza orientărilor cuprinse în programele de dezvoltare economico-socială a județului, s-au stabilit de către inspectoratul școlar obiectivele prioritare cărora să li se subordoneze activitatea de orientare școlară și profesională. S-au fixat sarcini de intensificare a orientării școlare-profesionale pentru profilele metalurgie, construcții, mecanică și agricultură, care continuă să dețină o pondere însemnată în economia județului. Dintre acestea, enumerăm: antrenarea mai intensă a cadrelor de conducere din întreprinderi, a inginerilor și economiștilor, a maistrilor-instructori la conceperea și realizarea programelor de orientare școlară și profesională, de pregătire complexă și temeinică a forței de muncă, la crearea și susținerea unei motivații pentru munca în producție, în rîndurile părinților și elevilor; mai deplina valorificare a practicii productive, a educației tehnologice, a muncii educative cu elevii în școală, producție și societate, în vederea orientării școlare și profesionale; urmărirea absolvenților în traiectoria postliceală sau ulterioară absolvirii treptei I de liceu, pentru asigurarea integrării socio-profesionale; participarea specifică a cadrelor didactice, coroborarea acțiunii lor cu cea a altor factori educativi; analiza pregătirii forței de muncă feminine.

Acest front larg de acțiune a impus înarmarea tuturor cadrelor didactice cu cele mai adecvate strategii pentru actuala etapă a dezvoltării școlii din județul nostru. Au fost elaborate tematic pentru un număr de lectorate cu părinții, s-au difuzat materiale metodice pentru cadrele didactice, materiale grupate în îndrumătorul de orientare școlară și profesională realizat la Laboratorul de

O.S.P. al inspectoratului școlar și difuzat în toate școlile județului. S-au organizat dezbateri cu elevii, vizite în întreprinderi. O atenție deosebită s-a acordat optimizării activității instructiv-educative din școlile rurale, organizării unor cursuri de inițiere și perfecționare în domeniul orientării școlare și profesionale pentru personalul didactic și maistrilor-instructori. Toate aceste măsuri au urmărirea să determine din partea părinților și a elevilor un aflix de opinii, interese și atitudini favorabile „ofertei” sociale, fapt ce a contribuit la realizarea planului de școlăritate, județul își stîtuindu-se, și în acest domeniu, pe locuri fruntașe.

Toate aceste preocupări sînt finalizate în integrarea propriu-zisă a elevilor în fluxul de producție, integrare ce cunoaște în unitățile școlare ale județului diverse forme specifice — de la organizarea unor brigăzi independente în lucrările de instalații și construcții ale elevilor din liceele nr. 6 și 7, planificarea muncii în întreprinderilor, în funcție de nevoile producției și capacitățile de lucru ale elevilor și pînă la organizarea în detaliu a activității locului de muncă după principii ergonomice (Liceul Industrial Nr. 1, Liceul Industrial Nr. 8 și Liceul Industrial „Victoria”). În această activitate, elevii dovedesc o bună pregătire, fiind apreciați pentru timpul record al efectuării lucrărilor, execuția acestora, competența și atașamentul pentru meseria aleasă.

Proaspeții absolvenți ai multor unități școlare sînt promovați în activitatea de conducere a diverselor procese de producție, a unor echipe de muncitori, fiind apreciați în întreprinderi pentru o bună pregătire, creativitate, spirit muncitoresc.

Am făcut un scurt bilanț al realizărilor școlii noastre în acest domeniu. Adăugînd la acesta și rezultatele obținute la învățătură și însușirea meseriei, — din anul școlar care a trecut — la înscrierea în treapta I și a II-a (respectiv școala profesională) care s-au îmbunătățit continuu, precum și cele dobîndite la concursurile pe discipline de învățămînt și meserii, care situează județul nostru pe locuri fruntașe, între județele țării, obținem o imagine de ansamblu a preocupărilor oamenilor școlii leșene.

DRUMUL CĂTRE PRODUCȚIE TRECE PRIN ȘCOALĂ

(Urmare din pag. 1)

ret în învățămîntul de 12 ani, perfecționarea și legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția.”

În această viziune, orientarea școlară și profesională a elevilor nu se rezumă doar la cunoașterea și formarea inclinațiilor, intereselor și aptitudinilor acestora, ci urmărește împlinirea personalității tînărului în raport cu întreg sistemul de valori politice, social-economice, culturale cărui i se integrează. În perioada de școlăritate elevul trece, treptat, de la un stadiu inițial de informare generală asupra gamei largi de profesii, pentru prezent și viitor, asupra tipurilor de școli care îi oferă posibilitatea familiarizării cu acestea (cînd se însușesc și deprinderile fundamentale de muncă și elevii sînt inițiați în anumite meserii, corespunzător programelor pentru gimnaziu), la o fază intermediară, de alegere a liceului, a școlii profesionale și a meseriei și apoi la pregătirea propriu-zisă.

Elevii de azi vor deveni producători de bunuri materiale în era tehnicii avansate, vor fi participanți activi la procesul de robotizare și computerizare al producției. Avînd în față aceste perspective, este firesc să acționăm în așa fel, încît și învățămîntul din județul nostru să se racordeze la caracteristica generală a cîincinalului 1986—1990, cînd țara noastră va trece de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri de activitate.

Calitatea forței de muncă pentru noul cîincinal, ca și pentru viitoarele decenii, este determinată de calitatea pregătirii acestora în unitățile noastre de învățămînt, de nivelul ridicat al cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor tehnico-științifice cu care-și încheie școlăritatea fiecare promoție de elevi. Rezultatele înregistrate în acest an la examenele de admitere în treapta a II-a de liceu și la probele de verificare pentru treapta I (61% medii între 7 și 10) ne îndreptătesc să credem că absolvenții acestor promoții vor face cinste locurilor de muncă în care se vor încadra. La ele se adaugă și cele 121 de premii și mențiuni obținute la faza republicană a concursurilor șco-

lare pe discipline de învățămînt, premiile I obținute la Balcaniada și la Olimpiada internațională de matematică de la Helsinki.

Putem afirma că, în ultimii ani, datorită preocupărilor constante ale Comitetului Județean Timiș al P.C.R., ale Consiliului Județean al Educației și Învățămîntului, ale Inspectoratului Școlar, a crescut contribuția școlii timișene la pregătirea forței de muncă necesare economiei județului nostru. Rețeaua liceelor și școlilor profesionale a fost perfecționată și adaptată, pe baza consultării factorilor interesați, la cerințele social-economice în profil teritorial; în prezent, se asigură pregătirea elevilor în 22 profiluri și peste 90 meserii. În actualul cîincinal s-au format prin licee, școli profesionale și de maistri 45 000 de muncitori, din care peste 8 000 de tineri absolvenți au fost încadrați în producție în acest an. O atenție deosebită s-a acordat consolidării școlilor de zece ani în mediul rural, ceea ce a permis cuprinderea tuturor absolvenților clasei a VIII-a în treapta I de liceu, stabilizarea situației școlare la nivelul comunelor, și, astfel, asigurarea forței de muncă tinere pentru agricultură. Școlile profesionale vor pregăti, în acest an de învățămînt, peste 7 000 elevi, cu precădere în meserii ca: agricultor-mecanic, zootehnic-mecanic, petrolist, sudor, turnător-modelor, tîmplar. Tot în acest an școlar, 90% din absolvenții clasei a VIII-a, cuprinși în prima treaptă de liceu și 87% din elevii treptei a II-a liceale sînt înscriși la profile industriale și agroindustriale. Prin partea școlii profesionale la activitățile practice, la instruirea într-un mare număr de meserii, se realizează un plan anual de producție în valoare de peste 50 milioane lei.

Începînd cu acest an școlar vom orienta elevii noștri și spre profesii aparținînd industriei petrolifere și petroliere, exploatarea acestei bogății naturale, petrolul, fiind un domeniu nou al economiei din Cîmpia Banatului. De asemenea, îi vom stimula să-și aleagă meserii adecvate dezvoltării industriei mici în mediul rural, acest obiectiv adăugîndu-se celorlalte măsuri menite să pregătească forța de muncă utilă județului nostru și întregii țări în viitorul cîincinal, în următoarele decenii.